

Ұлыстың Ұлы күні Құтты болсын!

Газет 2000 жылдан
шыға бастады

№ 12
(1171)

20.03.2024

Алатау

Қоғамдық-саяси газет / Общественно-политическая газета

@ alatau.offset@mail.ru
alatau_gazeti
alatau_gazeti

ЛЕБІЗ

КӨКТЕММЕНЕН СӘН КЕЛДІ, НАУРЫЗ КЕЛДІ, ӘН КЕЛДІ!

мейрамы құтты болсын

шаралар қамтылмақ. Бұл мереке он күнмен ғана шектеліп қалмай, тарихи құндылықтарға, ұлттық салт-дәстүрлер мен экологиялық акцияларға дейін жалғасып, әртүрлі форматтар бойынша 10 мыңнан астам іс-шара жүзеге асырылмақ.

14-ші наурыз күні Маңғыстау облысында Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың қатысуымен құрылтай өтті. «Амал» мерекесінен бастау алған мейрам күллі мұсылман қауымы үшін адам баласын мейірімділік пен ізгілікке үндейтін, қайырымдылық пен қамқорлықтың символына айналмақ.

Құрметті, Жетісу жұрты! «Алатау» қоғамдық-саяси газеті ұжымының атынан сіздерді өз-Наурыз мерекесімен шын жүректен құттықтаймын! Көңілдеріңіз көктемдей жайнап, жүздеріңізден нұр таймасын. Отбасыларыңыздан бақыт пен шаттық кетпесін. Көкорай көктеммен келген сәндеріңіз салтанатқа, наурызбен келген әндеріңіз мархабат пен махаббатқа ұласа берсін. Жылдан аман өткенімізге, жаңа күнге жеткенімізге мың бір тәубе. Наурыз мерекесімен қабаттаса келген оразаларыңыз қабыл болсын, ағайын!

Айтақын МҰХАМАДИ

Өткенге де, көктемге де бауырмыз,
Нұр шуаққа, Гүл шуаққа зәруміз.
Көктемменен бірге келген наурыздың,
Қарсы алдынан шыға келді ару қыз.

Көңілінен күй төгілген күмбірлеп,
Ару қыздар кетіп жатыр бір-бірлеп.
Құшақ жайып келіп тұрған көктемнің,
Жүрегінде үміт-арман тұр гүлдеп, – деп жырлаған ақын
Әбен Дәуренбековтен асырып бұл көктемнің кереметін
кім айтсын. Жанымызды нұр шуаққа да, гүл шуаққа да
бөлеп, көкорай көктеммен бірге күллі мұсылман баласы
тойлайтын жаңа жыл – өз-Наурыз келді ағайын!

Қар көбесі сөгіліп, жердің тоңы жібіп, көктемнің жұпар иісі танауды қытықтайды. Бұл «Жуанның жіңішкеріп, жіңішкенің үзілер» мезгілі. «Көтерімнің аузы көкке тисе, көксау да өлмейді» деп тәмсілдеген малсақ ша-
руалар «қой-қоздап, қорада у-шу» болатын, егінмен айналысатын шаруалар, қыстай күрегін сайлағандар білек түре танаптарға аттанатын уақыт таяды. Тарихи кезеңдерге көз жүгіртсеңіз, ата-бабаларымыз жаңа жыл – наурызды тойлау-

ды «Наурызнама» деп атаған. Ұлы әрі ұлық мереке 8-9 күнге ұласқан. Биылдан бастап бұл мереке жаңаша тойланатын болды. Мәдениет және ақпарат министрлігі мәдениет комитеті төрағасының орынбасары Сәбит Барлыбаев 10 күндік кесте ұсынып, бұл республиканың барлық аймағында жүзеге асырылуда. Бұған дейін болған Наурыз мерекесі батыс облыстарында «Көрісу», «Амал» мерекесі деп аталып, Наурызды батыс облыстары ерте бастап кететін. Енді міне, бұл мереке де бір ізге түсіп, жалпы республика бойынша бір жүйеде аталып өтуде. Он күнге созылған ұлттық мереке Наурыздың мән-мағынасы мен мазмұнын байытып, мәдени әрі дәстүрлі

МЕРЕКЕ АЯСЫНДА

2500-ГЕ ЖУЫҚ АҒАШ ОТЫРҒЫЗЫЛДЫ

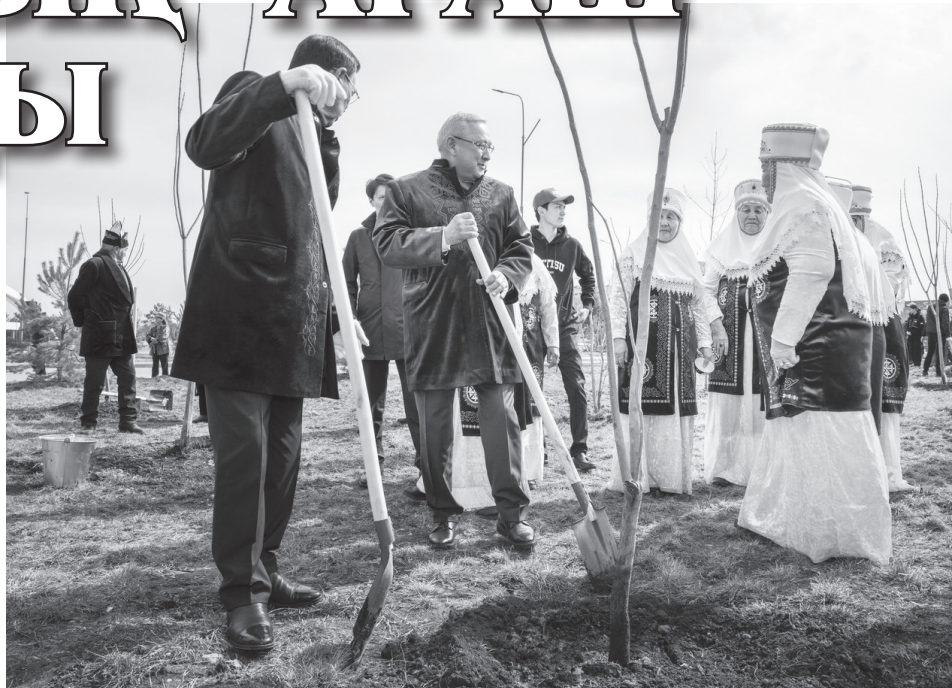
ЖАҢАРУ КҮНІНЕ ОРАЙ ЖЕТІСУ ОБЛЫСЫНЫҢ БАРЛЫҚ АЙМАҒЫНДА 2500-ГЕ ЖУЫҚ АҒАШ ОТЫРҒЫЗЫЛДЫ. БҰЛ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ШАРАҒА АРДАГЕРЛЕР, МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТШІЛЕР, БЮДЖЕТТІК ЖӘНЕ ҚОҒАМДЫҚ ҰЙЫМДАРДЫҢ, ЭТНО-МӘДЕНИ БІРЛЕСТІКТЕРДІҢ ӨКІЛДЕРІ, ЖАСТАР ҚАТЫСТЫ.

Жаңару күні Талдықорғанда бұлақтың көзін ашудан басталып, бұл игі шараға ардагерлермен бірге облыс әкімі Бейбіт Исабаев қатысты.

— Наурыз — жыл басы, тіршіліктің басы. Көктеммен бірге түлеген табиғат ана қардың құрсауынан босап, бусанып, жерге көк шыға бастағанда, ата-бабаларымыз бір бірін іздеп, көрісіп, сәлем беріп, төс қағыстырып жататыны ежелден қалыптасқан дәстүр. Мемлекет басшысының бастамасымен биыл Наурыз мерекесі айрықша жаңа форматта, жаңа мазмұнда ұйымдастырылып, 10 күн бойы

атап өту белгіленді. Соған сәйкес бүгінге дейін Көрісу, Қайырымдылық, Ұлттық мәдениет және салт-дәстүр, Ұлттық киім күндерін өткіздік. Бүгін жаңару күнінде біз бұлақтың көзін ашып, ағаш егеміз. Наурыздағы осы рухани-адамгершілік құндылықтар — барша қазақстандықтарды ұйыстырып, біріктіре түсетін ортақ мақсат-мұраттар деп білеміз, — деді Б. Исабаев өзінің құттықтау сөзінде.

Осы күні Талдықорғандағы І. Жансүгіров атындағы университеттің Студенттер үйінің маңына, Өтенай, Еркін ауылдарындағы скверлерге, көпқабатты үйлердің аулаларына ағаштар отырғы-

зылды. Жалпы облыс орталығында 500 жас көшеттер отырғызылса, облыс көлемінде егілген көшеттердің саны 2500-ге жетті. Олардың дені жапырақты және қылқан жапырақты ағаштар. Атап өтсек, осы шара аясында Ақсу ауданының

Жансүгіров ауылында жыр Құлагері, ақын Ілияс Жансүгіровтің 130 жылдық мерейтойына арнап 130 түп ағаш отырғызылды.

Жетісу облысы әкімінің баспасөз қызметі.

ШАРА

ҚАЙЫРЫМДЫЛЫҚ — ҚАДІРЛІ ІС

ТАЛДЫҚОРҒАНДАҒЫ 54380
ӘСКЕРИ БӨЛІМ БАСШЫЛЫҒЫ
МЕН ЖЕКЕ ҚҰРАМ
ҚАЙЫРЫМДЫЛЫҚ ШАРАСЫН
ҰЙЫМДАСТЫРДЫ.

Шара аясында әскерилер «Айналайын» арнаулы әлеуметтік қызметтерге мұқтаж балаларды қолдау орталығына арнайы барып,

балаларды қайырымдылық күнімен құттықтады. Бұл жолы балаларға футбол добымен тәттілер тарту етті. Әскерилердің жасаған сыйлықтарына балалар қуанып, дән риза болды.

Айналайын орталығының тәрбиеленушісі, бата беру сайысының жеңімпазы Эдуарт Веснин осындай шара ұйымдастырып, арнайы құттықтап келген ағаларына жылы лебізін жеткізді.

Әскерилердің мұндай тағылымды істері алдағы уақытта да жалғаса бермек.

«АРМИЯДА ҚЫЛМЫСҚА ОРЫН ЖОҚ»

Жетісу гарнизоны Әскери полиция бөлімі бастығының орынбасары майор Айбын Сәмбетбаев, алдын алу бөлімшесінің бастығы әділет майоры Нұрбол Зейтинов, аға офицер майор Дарын Дүйсенбінов, әскери автомобильдік полиция бөлімшесінің бастығы аға лейтенант Қайрат Рахымжан, Қаратал ауданының мемлекеттік көлік инспекторы полиция аға лейтенанты Асхат Жүнісов, патруль тобының қызмет инспекторы полиция аға лейтенанты Ринат Нұрмолдин, орталық аурухананың фельдшер нарколог-психиатры Юлия Асесерова және психолог Тоғжан Малайбекованың қатысуымен Үштөбе гарнизонындағы әскери бөлімдердің бірінде «Армияда қылмысқа орын жоқ!» тақырыбында профилактикалық іс-шара ұйымдастырылды.

Кездесуде жеке құрамның қойған сұрақтарына жауап қайтарылып, арнайы дайындалған кейслері көрсетілді.

Өмірді сақта ведомствоаралық бағдарламасының негізінде өткізілген «Қылмыскерсіз Армия!», «Заң және тәртіп», «Мас күйінде көлік жүргізу - қылмыскер», «Отбасылық зорлық-зомбылықтың алдын алу», «Алкоголь және есірткі - қылмыс көзі» шарасының басты мақсаты — әскери ортада құқық бұзушылықтардың алдын алуға, оларды мүлдем жоюға бағытталды.

Жетісу гарнизонының баспасөз қызметі.

САЛТ-ДӘСТҮР

ЕЛУ баланың тұсауы кесілді

Наурызнаманың Мәдениет және ұлттық салт-дәстүр күніне орай Талдықорғандағы «Жастар» Спорт сарайында бір мезетте 50 сәбидің тұсауы қатар кесілді. Бұл туралы облыс әкімінің баспасөз қызметі хабарлады.

Ұлттық дәстүр шарасы бүлдіршіндерге бата берумен басталды. Осы рәсімге арнайы келген «КИНЭС» Рекордтарды тіркеу департаментінің директоры Бақытжан Тастүлеков елімізде осындай ауқымдағы тұсаукесер алғаш рет өткізіліп отырғанын атап өтіп, 50 баланың бір мезетте бірдей тұсаукесері өткізілгені жайлы фактінің Қазақстанның рекордтар кітабына енгізілгенін растайтын сертификат табыстады. Мұнымен қоса Қазақстанның рекордтар кітабының соңғы шығарылымын да сыйға тартты.

Тұсаукесер - баланың өмірдегі жолы жеңіл және жарқын болуы үшін атқарылатын рәсім. Тұсауы кесілген кішкентай бала тез аяққа тұрып, үлкен өмірге нық қадам жасайды деп ырымдалады.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

АЛҒЫСЫМ ШЕКСІЗ

ӘЖЕНІҢ АҚ ІІІІІІІ

«Жақсының жақсылығын айт, нұры тасысын» демекші, көптеген адамның алғысына бөленген дәрігерлердің арасынан ерекше бөліп-жарып Талдықорған қалалық №2-ші ауруханада қызмет атқаратын Төребек Құлжановқа, Айгерім Қуанышқызына, Гүлжазира Ахметшәріпке аналық алғысымды білдіргім келеді.

Өрқайсысы да алдына келген науқастардың дертіне шипа, жанына қуат беріп, оларға күтім жасаудан еш шаршаған емес.

Адам жанының арашашысы болып жүрген абзал жандардың еңбектеріне табыс, отбастарына береке-бірлік тілеймін. Бізді емдеп, тиісті күтім жасағандарыңыз үшін ризашылығым шексіз. Әрдайым дәрігерлік жолда берген анттарыңызға адал болып, еңбектеріңіз еселене берсін. Сіздерді, Ұлыстың ұлы күні — Наурыз мерекесімен шын жүректен құттықтаймын!

Ізгі ниетпен — зейнеткер Л. Л.

АКТУАЛЬНОЕ ИНТЕРВЬЮ

ОДНА ИЗ ГЛАВНЫХ ЗАДАЧ ФОНДА ЗАЩИТА ПРАВ ПАЦИЕНТОВ

С внедрением системы обязательного социального медицинского страхования финансирование отечественного здравоохранения увеличилось почти в 3 раза и в 2024 году план закупа составляет уже 2,8 трлн тенге. Это сказалось на расширении перечня доступных медуслуг, дополнительные финансовые средства направлены на решение вопросов, ранее испытывавших дефицит финансирования. О том как реализуется система ОСМС в области Жетісу и какие медицинские услуги потребляли больше всего жители региона наш корреспондент попросил рассказать директора филиала по области Жетісу НАО «Фонд социального медицинского страхования» Ивана Самойленко.

- Известно, что с каждым годом отмечается рост потребления медицинских услуг. Можете, как руководитель, подробнее рассказать потребление каких видов услуг выросло за 2023 год в нашем регионе?

- Да, вы верно отметили. С внедрением системы ОСМС население начало ответственнее относиться к своему здоровью и чаще посещать врачей. По итогам 2023 года на оказание медицинской помощи жителям области Жетісу было направлено 76 млрд тенге, в том числе в рамках ГОБМП – 45 млрд тенге, в системе ОСМС 31 млрд тенге. К примеру, на 21% увеличился объем стационарных услуг. Экстренные случаи снизились на 3%, плановая госпитализация увеличена на 12% по сравнению с 2022 годом, что является хорошей тенденцией, поскольку пациенты поступают не в критическом состоянии, и им оказывается эффективное плановое лечение. На 26% выросло потребление консультативно-диагностических услуг. В целом оказано 3,8 млн. консультативно-диагностических услуг, включая консультации узких специалистов.

Наблюдается рост услуг восстановительного лечения и медицинской реабилитации по всем профилям на 22%, если в 2022 году оказано 81,2 тыс. услуг на сумму 1,6 млрд. тенге, то в 2023 году 89 тыс. услуг на сумму 1,9 млрд. тенге. Важно подчеркнуть, что в том числе по профилю неврология (инсульт) объем оказанных услуг вырос в 1,5 раза, было оказано более 2000 услуг на сумму 641,4 млн. тенге. Увеличилось финансирование сельской медицины на 24% по сравнению с 2022 годом, что составило 12,9 млрд. тенге в 2023 году. Школьная медицина - на 182% увеличилось по сравнению с 2022 годом, оказано услуг из расчета на 138 тыс. учащихся на сумму 1,8 млрд. тенге. В прошлом году беременные женщины получили 424 тыс. услуг, связанных с наблюдением у врачей. Это лабораторные и диагностические исследования, скрининги и другие необходимые медуслуги, общее финансирование которых составило 839 млн. тенге из средств ОСМС. Также 3,5 млрд тенге направили на лечение 21 тысяч женщин в круглосуточных и дневных стационарах акушерского профиля. Более 60% из них оказаны услуги родовспоможения. Более 1700 новорожденным с заболеваниями перинатального периода понадобилось лечение, которое было профинансировано системой ОСМС на 610 млн. тенге.

- Сколько медицинских организаций в нашей области оказывают услуги в рамках ОСМС?

- В текущем году филиал Фонда заключил договора на оказание медицинских услуг с 58 поставщиками. Из них 27 государственных медицинских организаций и 31 частных. Бюджет на 2024

год согласно плану закупа на медицинские услуги составляет – 77 млрд тенге, в том числе в рамках ГОБМП 43 млрд тенге, в системе ОСМС 34 млрд тенге. Рост бюджета в сравнении с прошлым годом составляет 5%.

- Каким критериям должны соответствовать медицинские организации чтобы заключить договор с Фондом социального медицинского страхования?

- В первую очередь это финансовая стабильность, наличие квалифицированного персонала, удовлетворенность пациентов и др. факторы являются индикаторами, определяющие качество обеспечения медицинских услуг, результативность и эффективность медицинской помощи. Источниками данных для расчета индикаторов и рейтинговой оценки являются информационные системы министерства здравоохранения, в результате которых определяются: оснащенность медицинским оборудованием субъекта здравоохранения; укомплектованность врачебных кадров; наличие опыта предоставления медицинской помощи; наличие службы поддержки пациента и внутренней экспертизы, наличие обоснованных жалоб на оказание медицинской помощи; доля финансовых средств, снятых по результатам мониторинга качества и объема за оказание медицинских услуг.

- Наверное, утвердительно нельзя сказать, что пациенты полностью довольны уровнем оказанной медицинской помощи. Возможно имеют место и пробелы? Как Фонд со своей стороны контролирует данную ситуацию?

- Хочу подчеркнуть, что Фонд социального медицинского страхования ставит одной из главных задач защиту прав пациентов. Поэтому специалисты Фонда постоянно проводят мониторинг качества предоставляемых услуг и стараются оперативно решать возникающие вопросы. Помимо рассмотрения обращений, жалоб и предложений граждан, поступающих через официальные каналы связи, мы на постоянной основе иницируем мониторинг качества и объема медицинской помощи в соответствии с Правилами мониторинга. Таким образом, в 2023 году, по итогам всех проведенных мониторингов в субъектах здравоохранения было выявлено более 128 тысяч дефектов и применены меры экономического воздействия на общую сумму более 889 млн. тенге.

Наибольшее количество дефектов установлены по необоснованному завышению количества услуг - более 84,8%. Далее, по отклонению от стандартов, правил в области здравоохранения, клинических протоколов, что составило 10% от всех установленных

дефектов. А также часто выявляются неподтвержденные случаи оказания медицинской помощи, так называемые «приписки». А именно, оказание консультативно-диагностических услуг, без подтверждающих документов, предоставление консультативно-диагностических услуг, при нахождении пациента в стационаре, предоставление медицинской услуги без ведома пациента. Всего экспертами филиала Фонда выявлено более 3 тысяч приписок на сумму более 29 млн.тенге.

- Какие вопросы чаще всего интересуют жителей области в отношении Фонда?

- В 2023 году количество поступивших обращений составило более 300. Наибольшее количество жалоб было на некачественное оказание медицинской услуги, на отказ в предоставлении медицинской помощи, в обеспечении лекарственными средствами и на длительное ожидание медпомощи. Здесь важно разграничить зону ответственности Фонда и местного исполнительного органа, то есть управления здравоохранения. Согласно Кодексу о здоровье народа и системе здравоохранения, управление здравоохранения ответственна за организацию медицинской помощи на местном уровне, то есть обеспечение исполнения политики системы здравоохранения. Это – доступность медицинской помощи, качество предоставляемых услуг, оснащение медицинских организаций, привлечение необходимых специалистов и многие другие моменты касающиеся организации медицинской помощи.

Порой мы получаем жалобы, что пациентам отказали в предоставлении услуги, ссылаясь на отсутствие договора. Однако в случае отсутствия договоров соисполнения участковый врач может направить пациента в любую медицинскую организацию, в том числе по его выбору, если та имеет договор с Фондом. Перечень поставщиков можно посмотреть на сайте Фонда. Для удобства граждан Фондом проводится работа по предоставлению различных каналов обратной связи, это - мобильное приложение Qoldau-24/7, колл-центр 1414, сайт fms.kz с помощью их пациенты имеют возможность получить консультацию, оставить обращение и застраховаться.

- Расскажите, пожалуйста, об охвате населения системой ОСМС в регионе и какие меры принимаются для вовлечения населения в систему?

- На сегодняшний день по данным Бюро Национальной статистики население области составляет более 698 тысяч человек. Из них статус «застрахован» в системе ОСМС имеют 568 тысяч или 81,4 %, а количество незастрахованного населения составляет 128 тысяч или 18,6 % жителей области. С сентября прошлого года в области организован региональный штаб под председательством заместителя акима области по вовлечению населения в систему ОСМС. В штаб вошли заинтересованные государственные учреждения местного исполнительного органа и момента организации данного штаба в систему ОСМС вовлечены более 22 тысячи жителей области. Региональные штабы созданы также при акиматах районов и городов. На

сегодняшний день Региональный штаб ведет активную работу среди населения по актуализации статуса «Застрахован», то есть это работы актуализация данных лиц входящих льготную категорию, привлечение населения к трудоустройству и многое другое. Работа в данном направлении активно продолжается.

- Кто сколько должен платить в 2024 году чтобы стать застрахованным в системе ОСМС?

- Каждый год ставки по взносам и отчислениям на ОСМС остаются прежними. Но из-за утверждения нового размера минимальной заработной платы, которая является базовым расчетным показателем, конечные суммы корректируются. Таким образом в 2024 году работодатели производят отчисления за работника в размере 3% от заработной платы, при этом облагаемый ежемесячный доход не должен превышать 10 МЗП, то есть максимально возможная сумма отчислений работодателя составит 25 500 тенге в месяц. Эти средства не удерживаются из зарплат работника, их работодатель оплачивает за счет предприятия. А от зарплаты работника удерживается 2% для взноса за ОСМС. Также и работники, оказывающие услуги на основе договора ГПХ, делают взносы на ОСМС в размере 2% ежемесячного дохода. Объект обложения не должен превышать 10 МЗП в месяц со всех рабочих мест, то есть максимально возможный взнос работника составит 17 000 тенге.

Индивидуальные предприниматели оплачивают взносы за ОСМС 5% от 1,4-кратного МЗП. В 2024 году это 5 950 тенге.

А для самостоятельных плательщиков размер взносов исчисляется по формуле 5% * 1 МЗП, то есть 4 250 тенге.

Стоит отметить, что от взносов освобождены 15 льготных категории граждан, согласно Закону об ОСМС за них оплачивает государство. К ним относятся: дети, неработающие беременные женщины, лица, зарегистрированные в качестве безработных, неработающее лицо, воспитывающее ребенка до достижения им возраста трех лет, лица, находящиеся в отпусках в связи с беременностью и родами, усыновлением новорожденного ребенка, по уходу за ребенком до достижения им возраста трех лет, неработающие лица, осуществляющие уход за ребенком с инвалидностью, неработающие лица, осуществляющие уход за лицом с инвалидностью первой группы, пенсионеры, в том числе ветераны Великой Отечественной войны, лица, отбывающие наказание по приговору суда в учреждениях уголовно-исполнительной системы, лица, содержащиеся в следственных изоляторах, неработающие кандасы, многодетные матери, награжденные подвесками «Алтын алқа», «Күміс алқа», лица с инвалидностью, лица, обучающиеся по очной форме обучения в организациях среднего, технического и профессионального, послесреднего, высшего образования, а также послевузовского образования, неработающие получатели государственной адресной социальной помощи.

- Спасибо Вам за содержательное интервью!

Ш. ХАМИТОВ.

ҚЫЛМЫС

АЛАЯҚТАР

Қылмыс әлемін зерделей қалсаңыз, түпсіз тұңғиыққа батып кетесіз. Өне бойың түршігіп адам баласы да осыншалық қатыгез, қаныпезер болады екен-ау дейсіз. Адам өлтіру, зорлық-зомбылық көрсету қыл аяғы бесіктен бөлі шықпаған бүлдіршінге қол салу, қымсынбай ұрлық-қарлық қылмыстарын жасау қылмыскерлерге тән құбылыс. Тоқсан жерден заң қатайып жатса да жат пиғылды, ниеті бұзықтар айылдарын жияр емес. Қылмыстың түрі күн санап артуда. Интернет желісі арқылы «аңқау елді арамза молда» сияқты арбаған алаяқтар талайды зар қақсатуда. Мал ұрлығы, қалта ұрлығы, көлік ұрлығы, үй тонау, сауда үйлеріндегі тауарды тонау айта берсең тізбектеліп кете береді. Қыл

ақталатын шығар. Есті жігіт біреудің аяқ киіміне көз аларта ма? Ниеті дұрыс емес, қолы таза болмағандықтан арам кәсіппен айналысқан. Ол, бұған дейін де ұрлықпен айналысқан шығар, оны тергеу органдары анықтай жатар. Барлық жерде бейнебақылау камерасы барын бұл қылмыскер білмей қалған деуге тағы сенгін келмейді. Торға түскен соң қылмыс жасағанын мойындап, өкінген болыпты. Алматы облысынан жасақталған ұрылар да тұтылған. Олар, Алматы қаласында бөтеннің мүлкін ұрлаған. Бұлардың да жас шамалары небәрі 24 жаста. Топтасып ұрлық жасағандар Рысқұлов даңғылындағы қоймалардың бірінің құлпын бұзып, автокөліктің дөңгелегін жымқырыпты. Жәбірленушіге бір миллион шығын келтірген. Сондағы ұрлағандары төрт дөңгелек. Енді ұйымдасып қылмыс жасағандары үшін абақтыға жол тартады. Жас өмірлеріне балта шауып алғандар «тек жүрсең тоқ жүресің» деген мәтелді саналарына сіңірмеген. Айғақты заттарымен темір торға тоғытылғандар ірі көлемдегі ұрлық бойынша тергеліп жатыр. Олардың басқа қылмыстарға да

АЙЫЛЫН ЖИЯР ЕМЕС

аяғы мешітке де ұры түсіп жатады. Жетісу облысында 2023 жылдың қаңтар, ақпан айларында мал ұрлығы бойынша 22 дерек тіркелсе, интернет алаяқтығына қатысты 118 дерек. Ал 2024 бастапқы екі айында мал ұрлығы - 23 дерек, интернет алаяқтығына - 83 дерек тіркеліпті. Бұл тек қана өткен және биылғы жылдың басындағы екі айға ғана қатысты тіркелген деректер. Ал, жыл бойынша қанша дерек тіркелгенін жазуды мақсат көрмедік. Себепп, күн сайын желіндеп, ай сайын төлдеп отырған интернет және басқада алаяқтық қылмыстар артпаса кеміп отырған жоқ. Құзырлы органдар да осы қылмыстардың түп-тамырын бір жола қиып тастай алмауда. Әсіресе, интернет алаяқтығына қатысты қылмыстар шекара таңдамайды. Әккі қылмыскерлер абақтының ар жағында жатып, қылмыстық кәсіптерін дамытуда. Шет мемлекетте тұрып-ақ интернет арқылы «қарғаның аузындағы ірімшігін алдап жеген түлкідей» қулығына құрық бойламаған алаяқтар ойран салып жүр. Қылмыскерлердің тұтқындалғаны да бар. Бірақ олар жасаған әрекеттеріне өкінбейді. Керісінше алданып қалғандарды ақымақ санайды. Бас бостандықтарынан айырылса да қараңғы түнекте жүріп сол байырғы кәсіптерін жалғастыра береді. Себебі, «ауру қалса да әдет қалмайды» деген тәмсіл тура осыларға қаратып айтылған. Мәселен, Жетісу облысының соты 2023 жылы ұрлық бойынша - 294, ал, алаяқтыққа қатысты 98 - іс қараса, қазіргі таңда ұрлық фактісінде – 40, алаяқтық дерегіне қатысты – 16 істі қараған. Жыл аяғына дейін бұл екі қылмыс бойынша тергеу органдары қанша істің басын зерделеп, сотқа жолдайтыны уақыттың еншісінде. Алаяқтарға алданып қалып жүрген

«ЕТ ТӘТТІЛІГІН ҚОЙСА, МЕН ҰРЛЫҒЫМДЫ ҚОЯР ЕДІМ» - ДЕГЕН ЕКЕН БАЯҒЫДА БІР ҰРЫ. ҚОЛДАРЫНЫҢ ЖЫМЫСҚЫСЫ БАР ҰРЫЛАРДА ҰЯТ ЖОҚ, МАЛ-МҮЛКІНДІ, ҚОЛЫНА ІЛІНГЕН ДҮНИЕНДІ СЫПЫРЫП КЕТЕ БЕРЕДІ. «ЖЕҢІЛДІҢ АСТЫМЕН, АУЫРДЫҢ ҮСТІМЕН» КҮНЕЛТЕТІНДЕР БҮГІНГІ ҚОҒАМДА «ЖАҢБЫРДАН СОҢ ҚАУЛАҒАН САҢЫРАУҚҰЛАҚТАЙ» ӨРШІДІ. ҮЙІРЛЕП ЖЫЛҚЫ, ТАБЫНДАП СИЫР, ҚОРАЛАП ҚОЙ ҰРЛАП ОДАН ҚАЛСА ПӘТЕР ТОНАУ, АЛАЯҚТЫҚПЕН АЛДАП-АРБАУ АРҚЫЛЫ ОБАЛ САУАПТЫ ҰМЫТҚАНДАР ӨЗГЕНІҢ ЕСЕБІНЕН КҮНЕЛТІП ЖҮР.

қарапайым халыққа ұдайы құзырлы органдар аса сақ болуды, әрі құжаттарын бөтенге бермеуді, қаржыға байланысты кез келген қоңырау шалушыларға ақтарыла салмауды айтуда. Алайда, бұл қағиданы бұқара халықтың бәрі бірдей түсініп, сақтық шараларын қолданып

ланған. Ұры аяқ киім ұрлап жатқанда бейнебақылау камерасына түсіп қалған. Бұл азаматтың құдайдың үйіне кіріп тұрып қылмыс жасауы сана-сезімінің төмендігін көрсетсе керек. Әйтпесе 29 жасар төпсе темір үзетін жігіттің басқа-басқа жамағаттың намазға жығылып жатқан сәтін

жүргендері де, арбалып-алданып сан соғып, құзырлы органдарға шағымданып жүргендер де жетерлік. Мақала басында алаяқтардың алуан түрі бар екенін айттық. Ұрлық жасағандардың бірі Талдықорған мешітінде намаз уақытын пайда-

пайдаланып аяқ киім ұрлауын қай қисынға жатқызарынды білмейсің. Тұрмыстың әлеуметтік жағдайы төмендіктен қылмысқа барды деп айтуға аузың бармайды. Маңдай терін төгіп, адал жолда жүрсе оған ешкім қой деген жоқ. Шайтан азғырды деп

қатысы бар болуы мүмкін. Ұрлық жасауды кәсіп еткендер отбасымен жұмылып жүр. Алматыда ұрлық жасаумен айналысқан ерлі-зайыпты ұсталған. Сотқа дейінгі тергеудің осы кезеңінде 50 және 52 жастағы ерлі-зайыпты азаматтар екі рет бөтеннің мүлкін ұрлағаны анықталыпты. Адамда «ар-намыс өлсе» тентек болған тоқтыдай не болса соған айналып соғыла беретін көрінеді. Әуелі, Ақсай-2 шағын ауданындағы үйлердің бірінің кіре берісінен велосипед ұрлағандар екінші мәрте бөтен біреудің MacBook-ін ұрлап кеткен. Екі ұрлық та бейнекамераға түсіп қалыпты. Ұсталғандар – Алматы облысының тұрғындары болып шыққан. Апыр-ай, жастары бел ортадан асқанда ерлі-зайыптыны қай шайтан түртті екен дейсің. Абыройдан жұрдай болғандар енді ағайын туыстың бетіне қайтып қарайды. Әй, бірақ, ұяттың бетпердесін түріп қойғандар «өлімнен ұяттың күшті» екенін қайдан білсін. Олар бала-шағаларына да осы жолмен жүруді үйрететін шығар. Себебі, «балапан ұяда не көрсе, ұшқанда соны іледі». Ұрлық жасайтындар орталық базарларда, автобуста жолаушылар сығылып тұрғанда, үй иелері үйде жоқта ұрылардың тірлігі басталады. Олар, күндіз де, түнде де қолайлы сәтті қалт жібермейді. Оңай жолмен қаржы табуды кәсіп еткендер көліктерде елдің қалтасына қол сұғады. Телефон, ақша, бағалы заттарын жымқырады. Тура осындай ұрлықпен Алматы қаласында күдіктілер қолға түскенін, Polisia.kz. ақпараттық сайты хабарлаған. Алмалы ауданында iPhone-14 телефонын ұрлаған 30 жастағы азамат Төле би мен Назарбаев даңғылдарының қиылысында жедел уәкілдер 47 жастағы азаматты

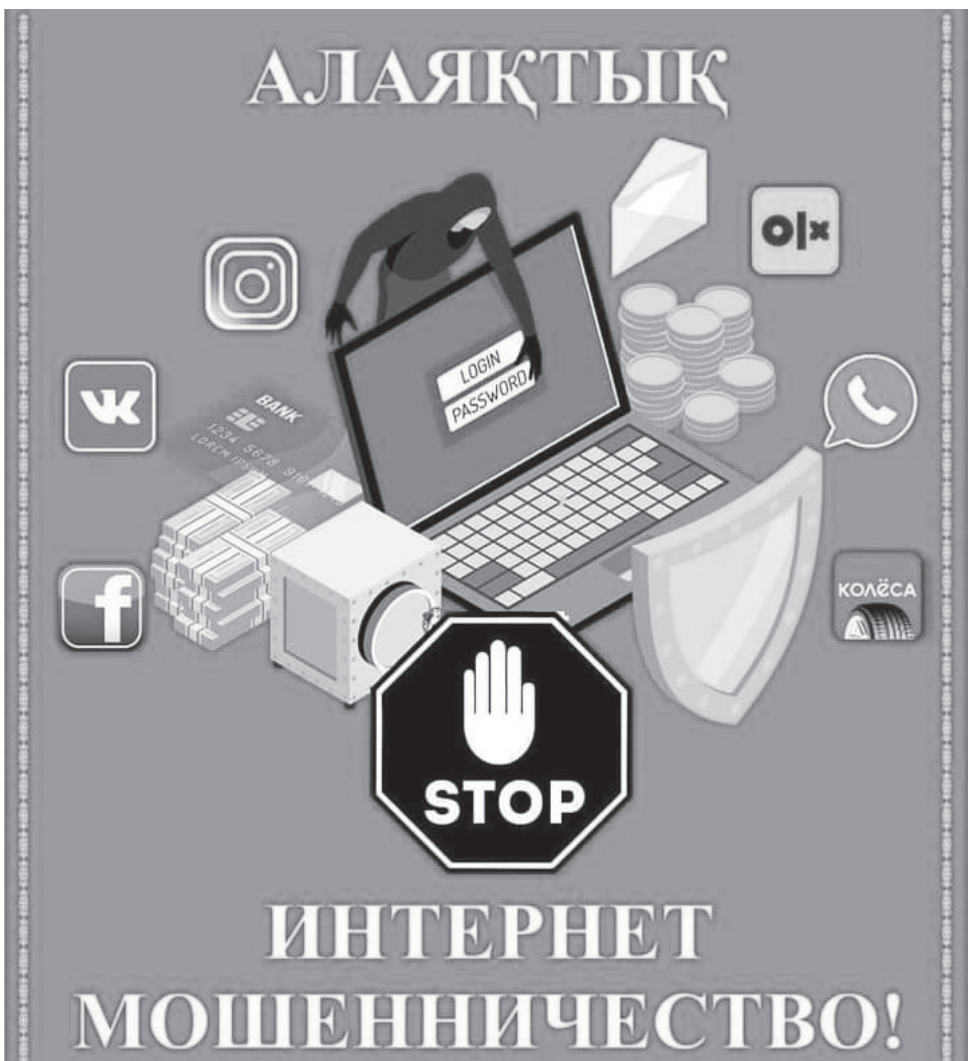
құрықтаған. Ол қоғамдық көлік жолаушысының телефонын ұрласа, 41 жастағы азамат базарда жүріп, бутиктен бөтен біреудің гаджетін ұрлаған. Олардың әрекеті жауапсыз қалмады. Енді бір азамат дүкенге кіріп тұрмыстық химия заттары бар сөрелерден күртесінің ішіне бірнеше бөтелке сусабын мен басқа да тауарларды жасырған. Мұны сауда алаңында орнатылған бейнебақылау камералары түсіріп алған. Күдікті полицияның қолына түскенде бірден өз ісін мойындаған. Мойындамағанда қайда барады. Қылмысты айғақтайтын бақылау ка-мерасы қылмысын әшкерелеп тұрса да қылмыскерлердің зердесіздігіне қайран қаласың. Қазір кез-келген мекемеде бақылау құрылғылары барын біле тұра, тіпті көпқабатты тұрғын үйлердің кіре берісінде камералар барын біледі. Біле тұра ашкөзденіп, тіміскіленіп, қолдары жыбырлап тұрады. Бас прокуратура ұрлық көп жасалған өңірлердің ақпаратын жариялаған болатын. Құқықтық статистика және арнайы есепке алу комитетінің ұрлық жөнін-дегі статистикасы (Zakon.kz.). Өткен жылдың сегіз айы бойынша 42 752 іске қарсы 30 173 іс қаралған. (Қылмыстық кодекстің 188-бабы) 28,2%-ға төмендегенін айтады. Ұрлық көп жасалатын аймақтар: Алматы - 7154, Астана - 3541, Шымкент - 1447. Облыстар арасында: Алматы - 2197, Қарағанды - 2114, Қостанай – 1519, Ақтөбе -1413 болса, ұялы телефондар ұрлығы 11,3%-ға төмендеген. Еліміз бойынша барлығы 7967 осындай қылмыстық құқықбұзушылық тіркелген. Олардың басым бөлігі: Алматы -

Көліктің өзін қойып кілтін ұрлайтындар да көбейіпті. Бұл туралы құзырлы органдар ешқашан көлік ішіне кілтті қалдырмауды айтып келеді. Ұры-қарылар қолайлы сәтті тиімді пай-даланып қалып жүр. Мәселен, көлік ұрлығына қатысты ақпараттарды қарап отырып автокөліктердің ұр-лығына қатысты Ұлттық Сақтандыру Бюросы (NICB) 2016 жылы жариялаған есепке сәйкес, 1 247 434 көлік 2013 жылдың 1 қаңтарынан бастап 2015 жылдың 31 желтоқсанына дейін кілттермен ұрланғанын айтады. Бұл ірі көліктерге қатысты мәлімет, одан бері сегіз жыл өтті. 2022 жылғы мәлімет бойынша, республика аймағында 909 автокөлік ұрланып, оның 775-і табылғаны туралы мәлімет бар. Ұрлықтың қай түрі болмасын оның басы-қасында кәсіби ұрылар жүреді. Мейлі мал ұрлығы, интернет алаяқтық, көлік ұрлығын алыңыз. 2022 жылы көлік ұрылығына қатысты 19 қылмыстық топ құрықталған. Полиция органдары ТМД елдерінің құқық қорғау органдарымен тығыз қарым-қатынас орнатқанды. Осы бағыттағы жұмыстар елімізде 2017 жылғы желтоқсанда ратификациялаған «ТМД-ға қатысушы мемлекеттердің автокөлік құралда-рын ұрлауға қарсы күрестегі және оларды қайтаруды қамтамасыз етудегі ынтымақтастық туралы келісім» негізінде жұмыстар жүргізілуде. Бірлескен жұмыстардың нәтижесінде соңғы 5 жылда ТМД елдерінде Қазақстанда ұрланған 50-ден астам автокөлік табылса, Қазақстаннан достастық мемлекеттерінің аумағын-да ұрланған 200-ге жуық автокөлік іздестірілгені айтылады. Қолдан көлік

2287, Астана - 844, Шымкентте - 467, облыс бойынша, Алматы - 576, Қарағанды - 527, Ақтөбе - 424, Абай - 431 ұрлық жасалған. Ұрлықтың тағы бір түрі автокөлік ұрлығы. Көгілдір экран көлік сатып алып, бармағын шайнап жүргендер туралы бейне-сюжетте көрсеткен болатын. Тіпті автосалоннан көлік алып, біраз мінген соң қайта сатпақ болғанда, оны сата алмай түбі шикі болып шыққанын айтып, ақпарат құралдарынан көмек сұрағандар болған. Айдың күннің аманында қойған жерден көлігін таппай қалып, құзырлы органдарға шағымданғандары қаншама? Іздеуде тұрған көліктердің иелері бір хабар болып қалама деп алаң көңілде жүр.

сатып алудың да өзіндік машақаты бар. Оның ұрланған көлік екенін сатып алушы зерделей бермейді. 2021 жылғы ақпарат бойынша, Қазақстаннан ұрланған 223 көлік ТМД елдерінен табылған. Мәселен, Ресейден Қазақстан аумағына әкелген 606 автокөлікке іздеу салынған деп «Хабар 24» хабарлаған болатын. Осы ұрланған көліктердің 200-ден астамы табылып, айыптұрақта тұрғаны айтылған-ды. Ең өзекті өртейтіні ұрланған көліктерді білмей сатып алғандардың сотқа жүгінуден басқа амалдары қалмаған. Олар көлікке шығарған шығындарын қайтарып алады ма, жоқ па ол жайлы ақпарат жоқ. Қайтарып алу да мүмкін емес

шығар. Алматы қалысында үш жыл бұрын Daewoo Damas автокөліктерін ұрлаумен айналысқан ұрылар құрықталған-ды. Қылмыстық топ ұрлаған көліктерін бөлшектеп сатқан. Ұрланған көліктердің шығыны бірнеше миллион теңге болған. Астана қаласында араққа сылқия тойып алғандар алты бірдей көлікті ұрлауға әрекет жасағанда құрықталған. Ұрла-ған көліктердің бірінің орта жолда аккумуляторы отырып қалса, екінші ұрланған көлік орта жолда бұзылып қалған. Өлгі, әдепсіз ұрылар көлік-тердің ішінде тонапты. Бұл әрекеттері тіпті бейнебақылау камерасына түскен. Көлік ұрлығына қатысты тағы бір дерек, Павлодар облысында 22 жастағы азамат ұсталған. Бұл әккі ұры тек «Ауди 80» маркалы автокөліктерді ұр-лапты. 2022 жылғы Қазақстан-да көлік ұрлығы азайғаны айтылады. Көлік ұрлығына қатысты не бір сұмдықты естисің. Қарағандылық бір азамат Алматыға келіп, автокөліктердің номерін шешіп алып, иелеріне қайтадан сатып жүргенде қолға түскен. Өңірлер бойынша автокөлік ұрлығының басым бөлігі Алматы қаласында тіркелген: 57 жағдай. Бір жыл бұрынғыға қарағанда бірден 46,2%-ға артқан.

«Көшбасшы» үштікке Қостанай (31 автокөлік ұрлығы, бір жыл ішінде көбею – 19,2%) және Қарағанды (28 автокөлік ұрлығы, төмендеу – 24,3%). Көлік ұрлығы ең аз тіркелген өңір – Солтүстік Қазақстан облысы. Пәтер ұр-лығында қылмыстар 3303-тен, 2707-ге төмендесе, мал ұрлығы бойынша 360 қылмыстық құқық бұзушылық тіркеліп, қылмыстың төмендеу дәрежесі 17,7 пайызды құрайды. Мал ұрлығы фактілерінің көптігі жағынан облыстар бойынша: Алматы - 172

Батыс Қазақстан - 124, Түркістан - 124, Жетісу - 93, Жамбыл - 68, Абай - 66 арыз тіркелген. Автокөлік ұрлығының төмендеуі байқалғанымен медальдің екі жағы болатыны сияқты көліктерін жалға беріп опық жегендер алаяқтық жасады деп ақпарат құралдарын шулатты. Ұлардай шулағандар Алматы қаласының тұрғындары. Алматы қалалық ПД ресми түрде 72 арызды қабылдағандарын Almaty. tv. хабарлаған болатын. Жүзге жуық азамат қымбат көліктерді несиеге алып, көліктен де, ақшадан да айырылды деп құзырлы органға жүгінген. Келісім бойынша ай сайынғы несиені көлікті жалға алған адам төлеп тұруға келіскен. Алайда, алданып қалдық деп шулағандар көліктің несиесін кім төлейді, көлік қайда дейді. Бұл туралы «ОРТ» каналында «Көреміз» ток-шоуында арнайы хабар таратылды. Олар ай сайын 300-400 млн. теңге несие төлейтіндерін айтты. Алданғандар алғашында ақша уақытылы төленген соң, тағы да несиеге көлік сатып алғандарын айтады. «Заманына қарай амалы» дегендей, қоғамды дүрліктіріп тұрған алаяқтар мен жемқорлар елді де, мемлекетті де естен тандырып тұр. Шенді-шекпенділер мемлекеттің қаржысын жымқырып жүрсе, алаяқтар жүрген ортасын орманды отаған балтадай жайпап кетеді. Соның бас жағында интернет алаяқтары мен автокөлікке шүйліккендер қарызданып, қауға-ланып көлік алғандарды тақырға отырғызуда. Сондықтан өзіңізге өзіңіз мықты болмасаңыз, марқұм Есенқұл Жақыпбеков айтпақшы: «Айналаң ұры болған соң адалдан бір мал соймайсың» дегеннің кебі келіп тұр.

Айтақын МҰХАМАДИ
Суреттер ғаламтордан алынды.

Дүйсенбі - Понедельник, 25 наурыз

ҚАЗАҚСТАН

06.05, 03.55«Қазақтар»
06.30 «Күй керуен»
07.00 «Бүркітші қыз»
10.00,18.00 «Құрсаудағы қыз»
12.00 «Ән мен әнші»
13.50 М/ф «Арыстан патша»
15.10 М/ф «Арыстан патша-2: Симбаның мақтанышы»
16.20, 01.20 «Жан анам»
19.50 «Арыстан патша-3: Хакуна Матата»
21.00 «Сағындырған әндер-ай!»
22.15 Т/х «Бауырлар»
23.55 «Ең сұлу»
02.40 «Сана»
03.40«Отандық brend»

ХАБАР

05.00 Кино «Ликвидатор»
07.00 «Оян!»
10.00 «Біздің назарда»
10.25М/ф «Сыщики под прикрытием»
11.40 Мультсериал «Артур и Минипуты»
12.00, 20.00 Т/х«Алданған үміт»
14.00 Т/х «Бозторғай. Жылы ұя»
15.00,21.45 Т/х «Әпке»
16.00,23.30 «Незакрытая мишень»
18.00 Новости
18.25 Ток- шоу «Итоги»
19.00 Жаңалықтар
19.25 Ток шоу «Талқы»
22.30 Хабарлайк

АСТАНА

06.00 «Қош келдіңіз!»
06.45Т/х «Ене»
07.15 М/с «Маша и медведь»
09.00,21.00 «Осман-4»
10.00,21.55 Т/х «Ана бақыты»
10.50 «Алдараспан»
12.20,23.10 «Шанъян ханшайым»
13.20 Х/ф «Моя большая Казахская семья»
15.20 «МузАРТ»
17.15 Х/ф «Ағашки по вызову»
19.00 Мақпал Жүнісованың ән кеші
22.45 «Құнсыз келін»
00.00 Х/ф «Хакер»

31 КАНАЛ

06.00 Әзіл студия
07.00 «Күліп ал»
08.00 М/ф «Маша и медведь»
09.00 «Тік-Ток» шоу
09.30 «Алдараспан»
11.40 «Бизнес по-Казахски в Индии»
14.00 «Хроники нарнии. Принц Каспиан»
17.10 «Пираты Карибского моря. На странных берегах»
20.10 «Неоспоримый-2»
22.10 «Неоспоримый-3»
00.10 «Чукур»
01.10 «31 әзіл»
01.30 Time Vine
02.00 «Тік-Ток» шоу
02.30 Whats up?
03.30Әзіл студия
03.50 «1001 әзіл»
04.00 Bala Battle
04.30 Whats up?
05.00 Ризамын

ЕВРАЗИЯ

06.00«Той базар»
07.00 «Паутина»
08.00 «DASTARXAN»
09.15 «Барбоскины теам»
11.00 «Второй брак»
14.30 QOSLIKE
18.30 Басты жаңалықтар
19.00 «KOREMIZ»
20.00 Главные новости
20.30 «Лихач»
00.25«Женщины и прочие неприятности»
02.15Басты жаңалықтар
02.40 «KOREMIZ»
03.25 «DASTARXAN»

7 КАНАЛ

06.00, 05.00«Қуырдақ»
07.00«Құтты қоңақ»
07.30,17.00,03.00 «Айна онлайн»
08.00, 01.30 Т/х «Тек қана қыздар»
09.00Сериал «Чужие дети»
13.30 «Жұлдызды шаңырақта»
14.30 Т/х «Әке мен әке»
15.30,23.30 «Қызыл алма»
16.30 «Жена олигарха»
17.30 «Исчезающие следы»
19.30 «Балабол-5»
21.50 «Каникулы OFF-LINE»
22.30 «Махаббат, қызық хикая»
00.30 «Жалдамалы әйелдер»
02.30 «Япырай»
03.30 «Жеңіп көр»

КТК

07.05 «Әнім сен едің»
07.35 «Жимаудың жетістігі»
08.20 «Қара гүлдер»
10.10«Юморина»
12.20 «Формула счастья»
16.30 «Қоштасқым келмейді»

КТК

07.05 «Әнім сен едің»
07.35 «Жимаудың жетістігі»
08.20 «Қара гүлдер»
10.10«Юморина»
12.20 «Формула счастья»
16.30 «Қоштасқым келмейді»

Утерянные документы: устав, учредительный договор, зарегистрированные на некоммерческую организацию ОИПЮЛ в форме ассоциации «Национальное агро-движение SHOPAN АТА», БИН 190740025681, считать недействительными.

Сейсенбі - Вторник, 26 наурыз

ҚАЗАҚСТАН

06.05«Қазақтар»
06.30 «Ұлыс оң болсын!»
07.00 «Таңшолпан»
10.00,13.00, 15.00, 20.00, 00.10 «Ақпарат»
10.10, 18.00 Т/х«Құрсаудағы қыз»
12.20,13.10,21.25 «Жат бауыр-2»
13.30 «Өмір көркем»
14.35 «Ақсауыт»
15.15 М/ф «Арыстан патша-3: Хакуна Матата»
16.25 Т/х «Сезім толқыны 2»
20.30 «Ашық алаң» ток-шоу
22.15 Телехикая «Бауырлар»
23.10 «1001 түн»
00.15 «Көңіл толқыны»
00.35 «Ашық алаң» ток-шоу

ХАБАР

05.00 «Охота за призраком»
07.00 «Оян!»
10.00 «Народный контроль»
10.25 М/ф «Форсажики»
11.40 М/с «Артур и Минипуты»
12.00, 20.00 Т/х«Алданған үміт»
14.00 Т/х «Бозторғай. Жылы ұя»
15.00,21.45 Т/х «Әпке»
16.00,23.30 «Незакрытая мишень»
18.00 Новости
18.25 Ток- шоу «Итоги»
19.00 Жаңалықтар
19.25 Ток шоу «Талқы»
22.30 Хабарлайк

АСТАНА

06.00 «Қош келдіңіз!»
06.45Т/х «Ене»
07.15 М/с «Маша и медведь»
09.00,21.00 «Осман-4»
10.00,21.55 Т/х «Ана бақыты»
10.50 «Кеш келген махаббат»
12.20,23.10 «Шанъян ханшайым»
13.20 «Күйеу бала»
15.10,00.55 Сериал «Скли-фософский-3»
17.10 Ради любви я все смогу
20.00 «Астана таймс»
22.20 «Құнсыз келін»
00.00 «Зу-Зу Күлпәш»

31 КАНАЛ

06.00,03.30 Әзіл студия
07.00 «Күліп ал»
08.00,23.10 Т/х «Чукур»
09.00 «Тайм вайн»
09.30,02.20 «Тік-Ток» шоу
10.00 М/с «Маша и медведь»
10.15 М/с «Команда «Мстители»
10.40 «Ранго»
13.00 «Дети шпионов»
15.00 «НЕОСПОРИМЫЙ-3»
17.00 «Қалаулым»
20.00 Информбюро
21.00 «ХАОС»
00.10 «31 әзіл»
01.50 «Тайм вайн»
03.00,04.30 Whats up?
03.50 «1001 әзіл»
04.00 Bala Battle
05.00 Ризамын

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Той базар»
07.00 «Паутина»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро, Казахстан!»
10.15 «Жить здорово»
11.05 «Давай поженимся!»
11.55«Запретная любовь»
14.00Новости
14.15 Жаңалықтар
14.30 QOSLIKE
18.30 Басты жаңалықтар
19.00 «KOREMIZ»
20.00 Главные новости
20.35 Сериал «Лихач»
00.25 Сериал «Женщины и прочие неприятности»
02.15 Новости
02.30 Жаңалықтар
02.40 «KOREMIZ»
03.25 Басты жаңалықтар
03.50 «Паутина»

7 КАНАЛ

06.00, 05.00 «Қуырдақ»
07.00 «Құтты қоңақ»
07.30,03.00 «Айна онлайн»
08.00, 01.30 Т/х «Тек қана қыздар»
09.10, 17.30 Сериал «Исчезающие следы»
11.10,19.30 Сериал «Балабол-5»
13.30,22.30 Т/х «Махаббат қызық хикая»
14.30 Т/х «Әке мен әке»
15.30,23.30 Т/х «Қызыл алма»
16.30 Сериал «Жена олигарха»
17.00,21.50 «Каникулы OFF-LINE»
00.30 Т/х «Жалдамалы әйелдер»
02.30 «Япырай»
03.30 «Жеңіп көр»

КТК

07.05 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
07.30 «Жимаудың жетістігі»
08.15 «Қара гүлдер»
09.40 Вечерние новости
10.20 «Было дело»
11.30 «ПЁС-6»
12.40 «Золото-2»
14.45 Мелодрама «Маруся»
16.30 «Қоштасқым

КТК

07.05 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
07.30 «Жимаудың жетістігі»
08.15 «Қара гүлдер»
09.40 Вечерние новости
10.20 «Было дело»
11.30 «Пёс-6»
12.40 «Золото-2»
14.45 Мелодрама «Маруся»
16.30 «Қоштасқым

Сәрсенбі - Среда, 27 наурыз

ҚАЗАҚСТАН

06.05, 03.50 «Қазақтар»
10.00,13.00, 15.00, 20.00, 00.20 «Ақпарат»
07.00 «Таңшолпан»
10.10, 18.00 Т/х«Құрсаудағы қыз»
12.20,13.10, 21.25 «Жат бауыр-2»
13.30 «Өмір көркем»
14.35 «Отандық brend»
14.50 «Ғылым адамы»
15.15 «Отандастар»
16.05 Т/х«Сезім толқыны 2»
20.30 «Ашық алаң» ток-шоу
22.15 Телехикая «Бауырлар»
23.10 «1001 түн»
00.50 «Ашық алаң»
01.45 «Сана»
02.55 Өмір көркем

ХАБАР

05.00 «Аманат»
07.00 «Оян!»
10.00 «Неосеть»
10.20 М/ф «Сөйлейтін Том және оның достары»
12.00, 20.00 Т/х«Алданған үміт»
14.00 Т/х «Бозторғай. Жылы ұя»
15.00,21.45 «Әпке»
16.00,23.30 «Незакрытая мишень»
18.00 Новости
18.25 Ток- шоу«Итоги»
19.00 Жаңалықтар
19.25 Ток - шоу «Талқы»
22.30 Хабарлайк

АСТАНА

06.00 «Қош келдіңіз!»
06.45Т/х «Ене»
07.15 М/с «Маша и медведь»
09.00,21.00 «Осман-4»
10.00Т/х «Ана бақыты»
10.25 «Кеш келген махаббат»
12.20,23.10 «Шанъян ханшайым»
13.20 «Күйеу бала»
15.10,00.55 Сериал «Скли-фософский 3»
17.10 Сериал «Ради любви я все смогу»
20.00 «Астана таймс»
21.55 «Құнсыз келін»
00.00 Сериал «Үміт үйі»

31 КАНАЛ

06.00,03.30 Әзіл студия
07.00 Информбюро
08.00 Т/х «Чукур»
09.00,02.00 «Тайм вайн»
09.20,02.20 «Тік-Ток» шоу
09.40 М/с «Маша и медведь»
10.00 М/с «Команда «Мстители»
10.20 «Дети шпинов»
12.20 «Дети шпинов-2»
14.40 «ХАОС»
17.00 «Қалаулым»
20.00 Информбюро
21.00 «Рокки бальбоа»
23.00 Т/х «Чукур»
00.30 «31 әзіл»
02.40,04.30 Whats up?
03.50 «1001 әзіл»
04.00 Bala Battle
05.00 Ризамын

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Той базар»
07.00,03.50 «Паутина»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро, Казахстан!»
10.15 «Жить здорово»
11.05 «Давай поженимся!»
11.55 «ЗАПРЕТНАЯ ЛЮБОВЬ»
14.00,02.15 Новости
14.15,02.30 Жаңалықтар
14.30 QOSLIKE
18.30,03.25 Басты жаңалықтар
19.00,02.40 «KOREMIZ»
20.00 Главные новости
20.35 Сериал «Лихач»
00.25 Сериал «Женщины и прочие неприятности»

7 КАНАЛ

06.00, 05.00 «Қуырдақ»
07.00 «Құтты қоңақ»
07.30,03.00 «Айна онлайн»
08.00, 01.30 Т/х «Тек қана қыздар»
09.10, 17.30 Сериал «Исчезающие следы»
11.10,19.30 «Балабол-5»
13.30, 22.30 Т/х «Махаббат қызық хикая»
14.30 «Әке мен әке»
15.30,23.30 «Қызыл алма»
16.30 «Жена олигарха»
17.00,21.50 «Каникулы OFF-LINE»
00.30 Т/х «Жалдамалы әйелдер»
02.30 «Япырай»
03.30 «Жеңіп көр»

КТК

07.05 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
07.30 «Жимаудың жетістігі»
08.15 «Қара гүлдер»
09.40 Вечерние новости
10.20 «Было дело»
11.30 «Пёс-6»
12.40 «Золото-2»
14.45 Мелодрама «Маруся»

КТК

07.05 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
07.30 «Жимаудың жетістігі»
08.15 «Қара гүлдер»
09.40 Вечерние новости
10.20 «Было дело»
11.30 «Пёс-6»
12.40 «Золото-2»
14.45 Мелодрама «Маруся»

ҚОЛӨНЕР

КӨНЕ КӘСІПТІ ЖАҢҒЫРТҚАН

Жетісулық зергер жеке кәсіпкерлерді қолдауға берілетін гранттың арқасында шеберханасының материалдық базасын нығайтып, ісін дөңгелентіп отыр. Бүгінде ол көне жартастардағы таңбалар мен суреттерді, қазақ оюларды өзінің этно стильде жасаған әшекей бұйымдарында жаңаша жаңғыртуда.

Панфилов ауданының Көктал ауылында тұратын жеке кәсіпкер Әсем Ақынованың зергерлік бұйымдар жасауға деген ынтасы студент кезінен байқалған. Әсемнің айтуынша, ол алғашында Орал Таңсықбаев атындағы Алматы сәндік-қолданбалы өнер колледжінің тоқыма бұйымдар мамандығына оқуға түскен. Кейін ұстазы шәкіртінің зергерлік бұйымдар жасауға

көрмеде өз қолымен жасаған сырғасы ең алғаш рет сатылғаны әлі есінде. Бұл алғашқы қадам кейін үлкен көрмелерге жол ашты десе де болады. Тәжірибесі толысып, жеке шеберханасын ашқан Әсем «EXPO-2017» халықаралық көрмесінің аясында атақты зергер Берік Әлібайдың жанында қолөнершінің тіккен киіз үйінің ішіне өз жұмыстарын қойып, қазақтың қолөнер туындыларын

лазерь, пневматикалық гравер машинкасы, микроскоп сияқты қажеттіліктер сатып алған. Мәселен, микроскоп Қытайдан әкелінсе, пневмогравер машинасын Америкадан тапсырыс беріп алдырыпты. Бүгінде этно стилінде өзінің жеке қолтаңбасын қалыптастырып үлгерген Әсем жасқа толмаған кішкентай сәбиінің тәрбиесімен бірге жолдасының қолдауымен кәсібін де тоқтатпай жүргізіп келеді. Қазір бір адамды осы зергерлік ісіне көмекшілікке баулып, жұмыспен қамтып отыр.

көлеміне байланысты емес. Қайта мұндағы ең қиыны – бар зейініңді салып, ең ұсақ тастарды дәл өз орнына қою. Мен ұсақ тастарды қою әдісін жуырда Алматыдан арнайы оқып үйреніп келдім. Енді соны тәжірибемде қолдануға машықтанып жатырмын», – дейді Әсем.

Кәсіпкерден жұмыс процесін қысқаша баяндап беруді сұрағанымызда ол: «Ең алдымен жұмыс эскиз сызудан басталады. Мұнан соң сызбаны пысықтап, қолдың, білектің өлшемдерін аламын. Күмісті құйып, ерітіп, балқытып, сосын жаншитын аппаратта жалпақтап даярлаймын, тиісті оюларын қолмен оямын. Соғып, түзеп, пайкілеп, кейін жазу қажет болса, оны лазермен жазамын. Соңғы жағында ағарту процесі жүреді. Жылтыратып, ультрадыбыс аппаратымен жуып, тасын орнатуға кірісемін. Жалпы менен кемпірауыз, қышқаш, егеу сияқты ер адамдар ұстайтын құралдармен жұмыс істеген қиын емес пе деп сұрап жатады. Зергерлік жұмыс шындығында қара күшті соншалықты қажет етпейді. Мұнда тек ептілік, төзімділік маңызды және жұмыстың қиындығы бұйымның

әшекейлерге сұраныс көп екенін айтады. Әсіресе, ер адамдардың күміс сақинасын жасауға жиі тапсырыс беріледі екен. Зергер жеңіл сақиналарға 1-2 күн, күрделі болса 4-5 күн, ал білезікке шамамен 1 апта уақыт жұмсайды. Қазір ол әшекей бұйымдарды жөндеумен де айналысады.

«Үлкендердің айтуына қарағанда нағашыларым жағында ертеректе арғы аталарымның бірі ұсталықты ұстаған екен. Темірден түйін түйіп, қару-жарақ, ыдыс-аяқ, қажеттіліктер жасапты. «Осы қолөнерлік қасиет кейін қыздан бір ұрпағыма беріледі» деген екен. Нағашы әжем үнемі «Зергерлікті тастама, бұл сенің өмірлік жолың», – деп айтып отырады», – дейді жас кәсіпкер.

Ең бір есте қалған ерекше тапсырысы – бірде атыраулық азамат анасына арнап өзгеше білезік жасатқан. Оған

жартастардағы күн басты адамның, садақ тартқан аңшының, сол сияқты тастағы басқа да таңбалар мен суреттерді салғызған, сөйтіп бұл ерекше этно үлгідегі білезік болып шыққан. Білезікке әулеттің анасының атын, одан әрі келінінің атын жаздырып, ары қарай да келіндердің атын жазып жалғастыратындай орын қалдыртыпты. Тапсырыс берушінің мұндағы басты ниеті білезікті әулеттің келіндері бірінен біріне беріп отыратын айтулы жәдігерге айналдыру екенін бірден ұғуға болады. «Мұнда әулетіміз өсіп-өнген, келіндер енесінің жолын жалғасын, отбасының берекесі болсын, ұрпақ сабақтастығына мән берсін деген жақсы пейіл бар. Сондықтан әшекейді жәй сәндік деп қана емес, ұлттық құндылық ретінде қарайтын парасатты адамдардың болғанына қуанамын», – дейді Әсем Ақынова.

Шығармашылық иесінің өмірінде танымал адамдармен байланысты да ерекше оқиғалар болыпты. Мәселен, Қытайда өткен атақты «I am a singer» тележобасынан соң әлемдік ән өнерінің жарық жұлдызы Димаш Құдайбергеннің фанаттарының бірі, қытайлық қыз қазақстандық таныстары арқылы Димаштың аты жазылған кулонға тапсырыс беріпті. Тапсырыс берушінің айтуынша, бұған дейін Димаштың өзінде музыкалық кілт бейнеленіп, әншінің өз аты-жөні жазылған мойынтұмар болғанға ұқсайды. Қытайлық қыз үлгі ретінде кулонның суретін жіберіп, «Дәл осындай менде де болса деймін», – деп тапсырыс беріпті. Әншінің фанаты өз кумирінің есімін бойтұмар етіп тағып жүргенді қаласа керек.

Сөйтіп Әсем Ақынованың жасаған әшекей бұйымдары еліміздің түкпір-түкпірінде ғана емес, Қытайға, Ресейге, тіпті Тайландқа да жөнелтілген. Алдағы уақытта Әсемнің өз логотипін дайындап, брендин қалыптастырсам деген де ойы бар.

– Қазір қазақ қолөнері жақсы дамып, зергерлікпен айналысатындардың қатары артып келеді. Саннан сапа шығады, бәсекелестік орта да кәсіп адамын шыңдайды. Сондықтан халқымыздың төл өнерінің дамығанына өз басым қуанамын. Ұлттық нақыштағы әшекейлерді жаңа заманмен үйлестіре түрлендіріп отыру керек. Сонда оны жастар да қызығушылықпен тағады. Ата кәсіпті жалғастырып, ұрпаққа жеткізуді парыз санаймын, – дейді зергер.

Сағыныш НАМАЗШАМОВА,
Жетісу облысы
әкімінің баспасөз қызметі.

АНА-ЖҮРЕК

Ер азаматтарымен бірге қатарласа жүріп қой қырқудан алдына жан салмаған Қазия ЖҰМАҒҰЛОВАНЫҢ есімін Сарқан ауданына қарасты Қойлық ауылының тұрғындары жақсы білетін болар. Күніне жүз қойдан қырқатын көп балалы ананың еңбегі елеусіз қалмапты. 1985 жылы колхозшылар арасындағы қой қырқу жарысында анамыз бірінші орынды иеленген.

ЕҢБЕКПЕН ӨРІЛГЕН

Қырықтық кезінде ерлермен тең дәрежеде қой қырқатын келіншек туралы сол кездегі аудандық «Путь Ленина» газетінде мақала да жарияланыпты. Өзі туралы жазылған мақаланы ол отбасылық альбомға жапсырып, бүгінге дейін көзінің қарашығындай сақтап келеді. Ұлыстың ұлы күні – наурыз мерекесі қарсаңында жетпістің жетеуіне келген қазақтың еңбекқор қызы Қазия апамен жолығып, әңгімелесіп қайтқан едік.

Өмірі өнегеге толы аяулы жанның сөзінше, небәрі 13 жасқа толар-толмас шағында анасынан айырылып, жетімдіктің тауқыметін ерте тартыпты. Анасының өлімі оның балғын балалық шағын да, кейін құрылыс саласының маманы болсам деген іштегі ой-арманын да құл-талқан еткен. Десе де, басынан талай қиындықты өткерген асыл ана еш мойымай тек алға қадам басқанын айтып, өткен өмірінен сыр шертті.

«Шешем көз жұмған соң әкеміз қайта үйленді. Бойжетіп қалған мен үшін өгей ананы қабылдау қиын болды. Сондықтан небәрі 15 жасымда өзімнен үш жас үлкен азаматпен бас қосып, келін атандым. Келген шаңырағымда үш енем болды. Оның екеуі атамның бәйбішесі болса, үшіншісі тоқалы-тын. Ал, бәйбішенің бірі – әмеңгерлік жолмен алған өзінің туған жеңгесі екен. Оның екі баласы болды. Ал атамның бәйбіше мен тоқалдан туған он бір баласы, соның тұңғышы менің жолдасым – Есенқұл болды. Қысқасы, үш бірдей ененің бабын тауып, тоғыз қайын мен екі қайын сіңліге қызмет қылдым. Ол кездерде тоқал тамдар еді ғой. Соның бірінде алты баламен атамның тоқалы тұрса, тағы бір үйде екі енеммен бірге біз тұрдық.

Жастай босаға аттасам да ата-енемнің алдынан кесіп өтпедім. Үлкендер-

Өмір

дің алдына түсіп сөйлемедім. Алланың берген тоғыз баласын аман-есен дүниеге әкелдім. Екі-үш балалы болғанда, шамамен жиырма жасымда колхоз қойларын қырқушы болып жұмысқа тұрдым. Затым әйел болса да қырықтыққа баратын 100 ер азаматтың ішінде ең озық қырқушы болдым. Мұнан кейін он екі жылдай аспазшы болып еңбек еттім. Қырманда, одан кейін мектепте еден жуушы болып жұмыс істедім. Белім бүгілгенше қара жұмыстан қол үзгенім жоқ. Дәй тұрғанмен зейнеткерлікке көп балалы ана ретінде шықтым», – деп ағынан жарылды апамыз.

Көпті көрген ананың сөзінше, отбасының беріктігі – әйелден. Мұндайда қазақтың: «Жақсы әйел – жарты иманың», – деген мәтелі еске түседі. Қазия Жұмағұлова әйел – текті, иманды, ибалы болмай, ер бақытқа бөленбейтінін айтады.

Есенқұл атамен бірге 49 жылға тарта ғұмыр кешіп, тоғыз баладан 15 немере, 30 шөбере сүйген ана – ене мен келін арасындағы қарым-қатынас, наурыз мерекесі жайлы да тебірене айтты.

«Ене мен келіннің ара қатынасы, бітпейтін әңгіме» ғой дейді ол. – Енелер де бір кездері келін болды. Келіндер де кейін ене болады, мына мен секілді. «Сиырдың басына туған күн, бұзауға да туады» – деген сөз бар емес пе, қазақта. Өкінішке орай бұл сөздің пайымын кеш түсініп жататындар баршылық. Сөзімде айтқандай, бір емес, үш ененің тәрбиесін көрген жанмын. Құдайға шүкір, сол бір қазыналы енелерімнің арқасында шешемнен ерте айырылсам да ананың жылы лебін сезініп өстім десем болады.

Жалпы «келін» деген сөздің өзі, келген адам деген мағынаны білдіреді екен. Жұмағұловтардың отбасына келін болған күннен бастап сол шаңыраққа сіңісіп кетуге өзім де барымды салдым.

«Келін қай жерден, қандай отбасынан келсе де, ол баламыздың таңдауы. Ұлымызбен бірге отбасылық өмірге қадам басып, ұрпақ жалғастыра бергеніміз жартысы, жан жары. Алдымен Алланың, екінші ата-анасының аманаты. Аманатқа қиянат жасау, үлкен күнә» – дейтін еді

марқұм енелерім. Мен де сол ізгі жолдан аттап кеткенім жоқ.

Келінге қаншалықты мейірімдісізді тәгіп, ақылмен-сабырмен, өз отбасыңыздың тәртібін, жәй-жапсарын үйретіп, бауырыңызға бассаңыз, ол да сізге бар мейірімін төгери анық. Бұл өмір шындығы. Өмірдің айнымас заңдылығы».

Берекелі отбасының аяулы отанасы, сыйлы енесі, немерелердің сүйікті әжесі болып отырған Қазия апа осының бәрі Алланың оған берген сыйы әрі кезінде өзі ерекше жақсы көріп, тәлім-тәрбие алған енелерінің де еңбегі екенін тағы бір даралап айтты. Құдай қосқан қосағымен бірге жарасымды ғұмыр көшкен апамыз балаларын адалдық пен еңбекқорлыққа баулып өсірсе, олар да өз балаларын осындай ізгілікті жолмен жүруге тәрбиелеп келеді.

«Наурыз мейрамы деген ұлттық дәстүрімізді ұлықтайтын күн ғой. Сонымен қатар қазақтың түрлі салт-дәстүрін жаңғыртатын мереке. Бұл күні қазақтың әр отбасында қазан асылып, наурыз көже

Более десяти лет стригалай являюсь местом. прошло с тех пор, как и ныне К. Жумагулова (на снимке) овладела профессией стригалай. С более овец, чем пор она ежегодно участвует в стрижке, не уступая в сноровке и быстроте мужчинам. По итогам стрижки 1985 года Казия завоевала среди колхозных стригалей первое место. Работает Казия всегда с высоким качеством. Недаром она в числе правопланговых социалистического соревнования. Фото А. БЕДАРЕВА.

жасалады.

Менің бала кезімде наурыз мерекесі қалай тойланғаны есте қалмапты. Ал тұрмыс құрып, отбасылы болған шақтан колхоздың тұрғындары бөлімшелерге бөлініп, бұл күнді ерекше атап өтетінді. Мен ол шақта аспазшы болып жұмыс істедім ғой. Сондықтан ауыл еңбеккерлері үшін арнайы наурыз көже жасайтынбыз. Өздеріңіз жақсы білетіндей, көжеге жеті түрлі дәм қосылып жасалады. Оның да өзіндік мәні бар. Мәселен, көжеге су қосқаны – өмір өзен, ұрпақ-өріс судай асыптасысын дегені. Екінші дәм, тұз қосқаны – қазақ ешқашан дәмсіз сөз сөйлемеген. Бір-бірімізге дәмді сөз айтып жүрейік дегені. Үшінші дәм, сүт немесе ақ құйғаны – сүттей ұйып отырайық, ақ мол болса денсаулыққа да кепіл дегені. Төртінші дәм, құрт қосатын себебі – қуаттың көзі болсын, ел қуаты нығайсын дегені. Бесінші дәм, ет қосатыны – қазан толсын, асар мол болсын дегені. Алтыншы дәм, арпаны қосқаны – жаратушы Алла «нандардың ішіндегі ең жақсы нан – арпа наны. Кім оған

Ғыс оң болсын!

ҚАҒЫРАТҚА ҚЫЗ

Болмысы ерек, мінезі жайдары Гүлназ апай бала кезінен қазақы салт-дәстүр мен құндылыққа қанып өсіпті. Отбасындағы он баланың кенжесі әкесі мен анасының ақыл тоқтатып, білімі жетілген шақта дүние есігін

ашқан.

«Ата-анам бес уақыт намазын қаза қылмаған, иман жүзді адамдар еді. Олардың да әкелері молда болып, балаларына өнегелі жол көрсетіп, ізгіліктің жолын ұстаныпты. Сондықтан өз ата-аналарынан түйгенді біздің бойға сіңіріп, имандылық жолына жетеледі», – деп ағынан жарылған Гүлназ ханым өмірдегі идеалы әкесі болғанын мақтанышпен айтты.

«Бала кезімде маған кітап оқытып қояшы еді. Талай шығарманы оқып бердім. Әкем болса мықты тыңдаушы. Жәй отырмайтын, сол кітаптағы кейіпкерлердің жанында жүргендей, «пах, шіркін, не деген мықты, ақылдысын-ай» – деп риза болғандарын қолпаштаса, ренжігендеріне кейіп отыратын. Ондай тыңдаушың барда кітап оқыған да қызық қой. Менің сүйікті кітабым «Қан мен тер». Ел ауыр шығарма ғой деп жатады, бірақ бұл менің әкеме оқып берген алғашқы кітаптарымның бірі. Осы бір шығарманы басынан аяғына дейін мұқият тыңдап, ауыр тұстарына келгенде әкем марқұм жүрек жағын бір сипап, қора жақты бір айналып келейін деп кетіп қалатын. Жүрегі шаншып кетем екен. Оны кейін ойлаймын, ол кезде түсінбеймін. Сол шығармадағы Еламанды әкем қатты жақсы көрді, мықты азамат деп кейбір тұстарын қайталап оқытатын», – деп өткен күндерін сағына еске алды Гүлназ ханым.

Өмір жолы

Әр адамның ішінде бір-бір арман жатады. Бала шақтағы арманның жөні тіпті бөлек қой. Бала Гүлназ теледидарда диктор болуды армандапты. Алайда мектепті тәмамдаған шағында өмірін журналистика емес, мұғалімдік жолмен жалғайды. Оқу орнын бітіріп, тұрмысқа шығады. Мектеп

пен отбасылық өмірді қатар алып жүрген шағында басына қара бұлт үйіріліп, бір жылдың ішінде енесі, артынан қайын ағасы өмірден өтеді. Мұнан кейін іле-шала сүйген жарынан айрылады. Қабырғасын қайыстырған қаралы қазадан оның өмірге деген құлшынысы да жоғалып, іштей «Адамдар өлетін болса неге өмір сүреді?» деген оймен өзін жей береді. Жанына батқан жара оны депрессияға түсіреді. Сіңлісінің жайын көрген әпкесі оның өмірін басқа арнаға бұруды ойлайды. Осылайша Гүлназ апайды жетелеп сол кездегі «Жерұйық» (қазіргі «Жетісу») телеарнасына алып келеді. Мұндағы әпке ойы сіңлісінің көңілін басқа арнаға бұру еді. Ойлағанындай-ақ, жанға жайлы жылылық пен жаңа орта Гүлназ Мұстафаның өмір жолына жаңа леп алып келеді. Сөйтіп, оның жаңа арнадағы – жаңа жолы бастау алады.

Аналардың алтын тәжі

...Ақ кимешек көрінсе, сені көрем,
Ақ кимешек жоғалса...

Нені көрем – деп ақиық ақын Мұқағали жырлағандай, расында кимешек қазақ даласындағы аналардың алтын тәжі ғой, – деп жалғады сөзін Гүлназ апай. Айтуынша, марқұм анасы да өмірінің соңына дейін кимешегін шешпеген екен.

«Кимешекке келмей тұрып көп ойландым. Намаз оқып жүріп басыма орамал тақтым. Бірақ мойын тұсым ашық тұрса, өзімді жайсыз сезінетінмін. Күнде басыма не тақсам болады деп мазам қашатын-ды. Хиджап деген ұнамайды әрі бұл менің қалауым емес. Дұн тұрғанмен, нені қаласаң, сені іздеп өзі табады деген сөздің жаны бар болып шықты. Не киемін деп көп ойланып жүргенімде «Қазақ аналары – дәстүрге жол» атты қоғамдық бірлестіктің төрайымы Айнұр Жүгісінова байланысқа шығып салт-дәстүрді дәріптеу жолында филиалымыздың жұмысын Жетісу облысы бойынша жүргізімді сұрады. Біраз ойланғаннан кейін кездесуге бардым. Сөйтіп кимешек киген Айнұр шықты алдымнан. Бірден санама «менің де шешем кимешек киген еді ғой» деген ой келіп, «кимешегіңді киіп көрейінші» дедім. Кимешекті киген сәтте «Міне, менің қалағаным осы» дедім іштей. Осылай сол күннің ертеңінде еш ойланбастан кимешек тіктірдім», – деген ол кимешекті киген күннен оның өмірі де күрт өзгергенін айтады.

«Кимешек киген сәттен бастап өмір жолымда түрлі жетістіктер орын алды. Республикадағы алғашқы кимешекті депутат болдым. Сыртқы ортада көпшіліктің көзіне ерекше дараланып, мерейім де арта түсті. Тіпті жанымда

жүрген әріптестерімнің де қасымда өздерін өзгеше ұстайтынын байқадым. Бір сөзбен айтқанда, жеке имиджімді қалыптастырдым... Кимешектің киесі деген сол – өзіңді құдды бір таза әлемде өмір сүріп жатқандай күй кешесің. Артық ойдан, сөзден, ерсі қылықтан арылып, жаның жақсылыққа ғана құштар болады. Мүлдем басқа жаққа бет бұрасың. Анамның «кимешек – әйелдің қорғаны ғой» деп айтатын сөзін осы кезде жиі еске аламын. Шіркін деймін, кимешекті қадірлейтінімді анамның көзі тірісінде көрмегені-ай деп кейде кейіп қаламын» – дейді ол.

Қазақы салт-дәстүрді бала кезінен бойына сіңіріп өскен Гүлназ апай қазірге дейін ата-анасынан көргенін өз балаларының бойына сіңіріп қалуға тырысып келетінін айтады. Келін түсіріп, немерелі болғанда бесікке бөлеу дәстүрін де жаңғырту көкейдегі басты ойларының бірі.

Ұлыстың ұлы күніне орай «наурыз көже» жасау да «Мұстафа» әулетінің басты ұстанымы. Айтуынша, Наурыз мейрамы қарсаңында әулеттің бала-шағасы жиылып, көже жасап, бұл күнде ерекше ілтипатпен атап өтеді.

Тест-пилот

Әріптесімізбен әңгімелесуде оның өмірге деген шексіз құштарлығын аңғар-

дық. Журналист, инфопродюсер, депутат, «Қазақ аналары – дәстүрге жол» РҚБ Жетісу облысы бойынша филиалының төрайымы Гүлназ Мұстафаның тағы бір қыры – парапланеризм спортымен шұғылданып келетіні. Оның бұл спорт түрінен тест-пилот атануы да жайдан жай емес.

«Бұл парапланеризм спортындағы жауапкершілігі жоғары іс-әрекет. Мысалы, әдетте қонып жүрген жерің балшық болып, басқа жақтан финиш таңдаған кезде

алдымен бір адамды ұшырады. Бәрі қарап тұрады, сен дұрыс орын тауып, қонуыңа қарап желдің бағытын анықтайды. Содан кейін барып, басқалары ұшады. Менде сондай тест-пилот дәрежесіне көтерілдім. Мен үшін бұл үлкен жетістік.

Мен үшін осы бір аспанға ұшатын қыз-жігіттермен өткізген уақыттың мәні зор. Олармен әлемдік деңгейде әңгіме айта аласың. Себебі спорттың бұл түрінен таныс достарың әр мемлекетте бар. Айтатын әңгіме де ортақ. Жаныңда қарапайым болып жүрген достарың халықаралық деңгейдегі чемпиондар. Ойлау қабілеттері де, сөздері де, ұстанымдары да ерекше. Сондай ортаны маған бұйыртқан Жаратушыға мың алғыс», – деп ағынан жарылды Гүлназ ханым.

Ойынды әдемі өріп қана емес, сол ойдан нәтиже шығара алып жатсаң жақсы емес пе. Гүлназ Мұстафа да ойын айтып, оның іс жүзінде жүзеге асуына барын салатын қайсар жан. Өзі айтқандай, бұрын журналистік көзқараспен маңыздысын ғана түртіп алып, сол бойынша мәтін жазатын. Қазір депутат ретінде оған басқаша қарау талап етіледі. Бұл жайында бір жазбасында: «Қаншама уақытым облыстық бюджет қаржысының қайда, қалай жұмсала бастағанын анықтап білуге кетті. Осындайда салым суға кетіп, енжарлыққа бой ұрам. Осы саған керек пе еді, нең бар еді депутат болып деген ойлар мазалайды-ай

келіп, Өзімді біраз сөгіп барып ісімді қайта қолға алам. Сосын: «Гүлназ, сенің бұл өмірге келгендегі миссияң осы, өз-өзіңді жұбат та алдыға қарай ұмтыл. Сені ұлы істер күтіп тұр» деп француз ақсүйегі құлының графқа айтқан сөзін қайталап, өзімді қамшылаймын», – депті.

Өмір-өзен жолында өзіңді қамшылаудан жалықпай, алға қадам баса беріңіз, қазақтың қайраткер қызы! Мереке құтты болсын!

Гүлнұр ЕРМҰХАНҚЫЗЫ

КИМЕШЕК КИГЕН

«КИМЕШЕК – қазақ әйелдерінің әдемілігін арттырып, ажарын ашатын киелі бас киімі ғой. Қараңыздаршы, қарапайым ғана қазақтың Гүлназ деген әйел затына кимешек қандай керемет көрік беріп, ажарын ашып тұр. Шашты жинап, гигиеналық және этикалық мәдениетті сақтап жүруі үшін де кимешектің орны бірегей», – деп жазады өзі туралы «Жетісу» телеарнасының журналисті Гүлназ МҰСТАФА инста және фб-парақшасында. Әріптесіміз айтқандай-ақ, шынында да аппақ шытырадай әйел адамның жамалына көрік беретін сәнді әрі көркем бітеу киім басқа жұрттың бірінде жоқ. Әз-Наурыз мейрамы қарсаңында кимешек киген әдемі келіншекпен сырласудың сәті туды.

ЗДОРОВЬЕ

В МВД ВЗЯЛИСЬ ЗА ЛЮБИТЕЛЕЙ НАСВАЯ

ОФИЦИАЛЬНЫЙ ПРЕДСТАВИТЕЛЬ МВД КАЗАХСТАНА ШЫНГЫС АЛЕКЕШЕВ СДЕЛАЛ ЗАЯВЛЕНИЕ КАСАТЕЛЬНО УПОТРЕБЛЕНИЯ НАСВАЯ, СООБЩАЕТ ZAKON.KZ.

Его видеообращение было опубликовано 16 марта на официальной странице МВД в Instagram.

«Глава государства на Национальном Курултае обратил внимание, что употребление насвая — это одна из самых вредных и постыдных привычек. Насвай изготавливается кустарным методом в антисанитарных условиях. В нем содержатся вещества, вызывающие различные заболевания, в том числе и онкологические. В настоящее время Кодексом о здоровье и системе здравоохранения предусмотрен запрет на ввоз, производство, продажу и распространение некурительных табачных изделий, в том числе и насвая», — сказал Шынғыс Алекешев.

Он напомнил, что незаконная продажа некурительных табачных изделий влечет в штраф в размере 25-ти месячных расчетных показателей или свыше 92 тысяч тенге.

«В целях обеспечения принципа “Закон и порядок” органы внутренних дел совместно с общественностью с 18 по 31 марта проведут республиканское оперативно-профилактическое мероприятие, в рамках которого будет проводиться разъяснительная работа среди населения о вреде потребления насвая и необходимости соблюдения предпринимателями запрета на его реализацию», — рассказал официальный представитель МВД.

Он подчеркнул, что в случае выявления фактов нарушения правил торговли виновные лица будут привлекаться к ответственности.

«Обращаю внимание, что в парламенте в настоящее время находится проект закона о введении уголовной ответственности за ввоз, производство, продажу и распространение вейпов и некурительных табачных изделий. Уважаемые граждане, указанные мероприятия направлены на обеспечение здоровья, в первую очередь молодого поколения», — заключил Шынғыс Алекешев.

Президент Касым-Жомарт Токаев на третьем заседании Национального курултая 15 марта 2024 года заявил, что ответственность за производство и распространение насвая в Казахстане слишком низка. Он подчеркнул, что одна из самых вредных и постыдных привычек казахстанцев — потребление насвая.

В КАЗАХСТАНЕ ЗАПРЕТЯТ ПРОДАЖУ ЭНЕРГЕТИКОВ ДЕТЯМ И МОЛОДЕЖИ

ПО СООБЩЕНИЮ ИСТОЧНИКА REUTERS, В КАЗАХСТАНЕ ПЕРЕСТАНУТ ПРОДАВАТЬ ЭНЕРГЕТИКИ ЛИЦАМ МОЛОЖЕ 21 ГОДА, СООБЩИЛ ВИЦЕ-МИНИСТР ЗДРАВООХРАНЕНИЯ ТИМУР СУЛТАНГАЗИЕВ.

«Энергетические напитки очень вредны, особенно для подрастающего поколения. В этой связи будет ограничена продажа для лиц младше 21 года», — сказал Султангазиев на брифинге в сенате.

Помимо ограничения продаж лицам до 21 года, будут запрещены продажа энергетических напитков в вендинговых аппаратах и их реклама.

Также будет рассмотрен вопрос о поднятии налогов для производителей, сообщил Султангазиев.

Ранее сообщалось, что министерство здравоохранения внесло изменения в приказы и стандарты для улучшения оказания поликлинической помощи. Таким образом, с апреля текущего года будут усовершенствованы подходы прямого обращения к профильным специалистам.

Пациент сможет обратиться к профильным специалистам без направления врача общей практики в следующих случаях:

- неотложные состояния и травмы, в том числе офтальмологические, оториноларингологические и другие

травмы;

- оказание экстренной и плановой стоматологической помощи;

- заболевания дерматовенерологического профиля;

- приемы к акушер-гинекологу и психологу по месту прикрепления;

- приемы онколога и онкогематолога;

- приемы кардиолога, эндокринолога, офтальмолога, невропатолога, хирурга пациентов, состоящих на диспансерном учете;

- повторные приемы к профильному специалисту по его назначению;

- приемы специалистов в молодежных центрах здоровья;

- при оказании услуг передвижных медицинских комплексов и других мобильных служб.

НАУРЫЗ МЕЙРАМЫ

ОТМЕЧАЕТСЯ ПО-НОВОМУ В КАЗАХСТАНЕ

В МИНИСТЕРСТВЕ КУЛЬТУРЫ И ИНФОРМАЦИИ РАССКАЗАЛИ О НОВЫХ ПОДХОДАХ К ПРАЗДНОВАНИЮ НАУРЫЗ МЕЙРАМЫ. С ЭТОГО ГОДА ПРАЗДНИК ВЕСНЫ И ОБНОВЛЕНИЯ В КАЗАХСТАНЕ БУДУТ ОТМЕЧАТЬ В НОВОМ ФОРМАТЕ, ПЕРЕДАЕТ КОРРЕСПОНДЕНТ TENGRINEWS.KZ.

Как рассказал на брифинге СЦК заместитель председателя комитета культуры Министерства культуры и информации Сабит Барлыбаев, ежегодно с 14 по 23 марта будет проводиться декада Наурызнама. Был утвержден и направлен во все регионы страны единый логотип праздника.

«Исторически празднование Нового года продолжалось 8–9 дней и называлось “Наурызнама”. Упоминания об этом имеются в трудах великих философов

Махмуда Кашгари, Машхур Жусупа Копейулы, Абая Кунанбайулы, Мухтара Ауэзова», сообщил Барлыбаев.

14 марта — «Көрісу күні». Эта традиция сохранилась в западных регионах страны. Предложено отмечать праздник во всех регионах.

15 марта — День милосердия. Этот день посвящается благотворительности, милосердию и добрососедству по всей стране. Проведение подобных акций и мероприятий, как ожидают в министер-

стве, позволит привить обществу культуру благотворительности, сформировать ценности сострадания и взаимовыручки.

16 марта — День культуры и национальных традиций. Этот день посвящен пропаганде культуры, искусства и национальных ценностей, планируется проведение различных мероприятий по всей республике.

Дата 17 марта — День Шанырака. Планируется, что в этот день пройдут культурные мероприятия, направленные на популяризацию наших семейных ценностей, посвященные образцовым семьям, вопросам нравственного воспитания.

18 марта — День национальной одежды. В декаде Наурызнама пройдут различные мероприятия, направленные на популяризацию нашей национальной одежды во всех регионах страны.

19 марта — День обновления. В этот день было предложено продолжить традицию весенней посадки деревьев.

20 марта — День национальных видов спорта. В этот день во всех регионах будут проведены различные соревнования и турниры по национальным видам спорта.

21 марта — День солидарности. Идея этого дня заключается в том, чтобы люди в целом повышали уважение друг к другу и пропагандировали мир и единство.

22 марта — Новый год. В этот день

во всех регионах страны устанавливаются стилизованные этноаулы, проводятся общенациональные культурно-спортивные мероприятия, различные ярмарки.

23 марта — День очищения. Заключительный день Наурызнама, как символ встречи нового года с новой целью и новой надеждой, станет Днем очищения. В этот день во всех регионах Казахстана пройдет общенациональная экологическая акция.

Кроме того, с 14-го по 23 марта будет объявлен сезон «Наурыз-базарлык». В эти дни планируется рассмотреть возможность массовых продаж в торговых точках. Планируется проведение массовых распродаж в торговых точках, а также распродаж.

Напомним, ранее в интервью Egemen Qazaqstan Президент Казахстана Касым-Жомарт Токаев заявил, что для него Новый год не имеет сакрального значения. Президент подчеркнул, что у нас есть и собственный Новый год — Наурыз, который олицетворяет начало нового жизненного цикла природы.

«Наурыз символизирует обновление, и праздновать его нужно тоже по-новому: содержательно, креативно, с внедрением новых отличительных элементов. Уверен, это будет способствовать консолидации общества, укреплению нашей национальной идентичности».

Бейсенбі - Четверг, 28 наурыз

 ҚАЗАҚСТАН	
06.05, 03.50 «Қазақтар» 06.30, 10.00, 13.00, 15.00, 20.00, 00.20 «Ақпарат» 07.00 «Таңшолпан» 10.10, 18.00 Т/х«Құрсаудағы қыз» 12.20, 13.10, 21.25 «Жат бауыр-2» 13.30 «Өмір көркем» 14.35 «Тіршілік» 15.15 «Инжу-Маржан» 16.05 Т/х«Сезім толқыны 2» 20.30 «Ашық алаң» ток-шоу 22.15 Телехикая «Бауырлар» 23.10 «1001 түн» 00.50 «Ашық алаң» ток-шоу 06.30 «Күй керуен» 01.45 «Сана» 02.55 Өмір көркем	

ХАБАР

05.00 «Девушка и море» 07.00 «Оян!» 10.00 «Культурный контекст» 10.35 Мультфильм «Турбозавры» 12.00, 20.00 Т/х«Алданған үміт» 14.00 Т/х «Бозторғай. Жылы уя» 15.00, 21.45 Т/х «Әпке» 16.00, 23.30 «Незакрытая мишень» 18.00 Новости 18.25 Ток- шоу «Итоги» 19.00 Жаңалықтар 19.25 Ток шоу «Талқы» 22.30 Хабарлайк	
---	--

АСТАНА

06.00 «Қош келдіңіз!» 06.45Т/х «Ене» 07.15 М/с «Маша и медведь» 09.00, 21.00 «Осман-4» 10.00, 00.00 Т/х «Үміт үйі» 10.50 «Кеш келген махаббат» 12.20, 23.10 «Шанъян ханшайым» 13.20 «Күйеу бала» 15.10, 00.55 Сериал «Склифосфский-3» 17.10 «Ради любви я все смогу» 20.00 «Астана таймс» 21.55 «Құнсыз келін»	
---	--

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Той базар» 07.00, 03.50 «Паутина» 08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!» 09.00 «Доброе утро, Казахстан!» 10.15 «Жить здорово» 11.05 «Давай поженимся!» 11.55«Запретная любовь» 14.00, 02.15 Новости 14.15, 02.30 Жаңалықтар 14.30 QOSLIKE 18.30, 03.25 Басты жаңалықтар 19.00, 02.40 «KOREMIZ» 20.00 Главные новости 20.35 Сериал «Лихач» 00.25 Сериал «Женщины и прочие неприятности»	
--	--

КТК

07.05 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР 07.30 «Жимаудың жетістігі» 08.15 «Қара гүлдер» 09.40 Вечерние новости 10.20 «Было дело» 11.30 «Пёс-6» 12.40 «Золото-2» 14.45 Мелодрама «Маруся» 16.30 « Қоштасқым келмейді» 18.40 «Дәу-дамайсыз» 19.30 Кешкі жаңалықтар	
--	--

Жексенбі - Воскресенье, 31 наурыз

ҚАЗАҚСТАН

06.05, 03.25 «Қазақтар» 06.30 «Күміс көмей» 07.20, 02.55 «Шаңырақ» 07.55 «Дәуір даналары» 08.40 « Көңіл толқыны» 10.00, 18.00 Телехикая «Құрсаудағы қыз» 12.00 «Егіз лебіз» 14.25 М/ф «Шрек» 15.45 «Ән дәурен» 17.10 «Технократтар талқысы» 20.00 «Апта» 20.50 «Ақорда» 21.00 «Махаббатым» 22.15 Телехикая «БАУЫРЛАР» 23.10 «Әзіл әлемі» 00.00 «Қазақстан дауысы» 01.55 «Апта» 02.45 «Ақорда»	
--	--

ХАБАР

05.00Телехикая «ҮКИМ» 08.00 Концерт «Jan sygut»	
--	--

Жұма - Пятница, 29 наурыз

ҚАЗАҚСТАН

06.05 «Қазақтар» 06.30, 10.00, 13.00, 15.00, 20.00, 0 0.35 Ақпарат 07.00 «Таншолпан» 10.10, 18.00 Телехикая «Құрсаудағы қыз» 12.20, 13.10, 21.25 Т/х «Жат бауыр-2» 13.30 «Өмір көркем» 14.35 «Ағарту жолындағы -30 жыл» 15.15 «Бірегей» 16.00 «Құдаша қыз» 20.30 «Ашық алаң» 22.15 «Бауырлар» 23.10 «Жарқын жүздесу» 00.00 «Парасат майданы» 01.05 «Ашық алаң» 02.00 «Сана» 03.10 «Өмір көркем»	
---	--

ХАБАР

05.00 «Уақыт жолдары» 07.00 Тікелей эфирде «Оян!» 10.00 «Культурный отдых» 10.20 М/с «Турбозавры» 12.00, 20.00 «Алданған үміт» 14.00 Т/х «Бозторғай. Жылы уя» 15.00, 21.45 «Әпке» 16.00 « Незакрытая мишень» 18.00 Новости 18.25 Ток-шоу «Итоги» 19.00 Жаңалықтар 19.25 Ток-шоу «Талқы» 22.30 Х/ф «Я люблю тебя» 00.30 «Әсем әндер»	
--	--

АСТАНА

06.00 «Қош келдіңіз» 06.45 «Ене» 07.15 Мультфильм «Машаи медведь» 09.00, 21.00 «ОСМАН-4» 10.00, 00.00 «Үміт үйі» 10.50 «Кеш келген махаббат» үнді телехикаясы 11.50«Қоғам назарында» 12.05 «Эксперимент» 12.20, 23.10 «Шанъян ханшайым» 13.20 «Күйеу бала» 15.10, 00.55 «Склифосовский-3» 17.10 «Ради любви я все смогу» 20.00 «Астана таймыс» 21.55 «Құнсыз келін»	
---	--

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Той базар» 07.00 «П@утина» 08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!» 09.00 «Доброе утро, Казахстан!» 10.15 «Жить здорово» 11.05 «Давай поженимся!» 11.55 «Запретная любовь» 14.00 Новости 14.15 Жаңалықтар 14.30 QOSLIKE 18.30 Басты жаңалықтар 19.00 «KOREMIZ» 20.00 Главные новости 20.30«Парламент ONLINE» 20.50 «Поле чудес» 22.00 «Три в одном» 01.55 Новости 02.10 Жаңалықтар 02.25 «KOREMIZ» 03.10 Басты жаңалықтар 03.40 «Паутина»	
---	--

КТК

07.05 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР 07.30 «Жимаудың жетістігі» 08.20 «Қара гүлдер» 09.40 Вечерние новости 10.20 «Было дело» 11.20 «ПЕС-6» 12.50 «Практикант-2» 15.20 Мелодрама «Маруся» 17.15 «Қоштасқым келмейді»	
---	--

10.00 «С меня хватит» 13.45 «AZIL KESHI» 14.40 «ЗУ-ЗУ КҮЛПӘШ» 16.20 Худ. Фильм «Паралимпеец» 19.00 Х/ф «Казахи против пришельцев» 21.55 «Құнсыз келін» 23.10 Х/ф «Хакер» 01.20 «Жұлдызбысың?»	
--	--

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Той базар» 07.40 «П@утина» 08.20 «Воскресные беседы» 08.35 «Веселая ферма» 09.55 «ҚАЙМАҚ» 10.30 «НЕ ОГЛЯДЫВАЙСЯ НАЗАД» 14.25 «Живая вода» 18.05 «Куркуль» 20.00 «АНАЛТИКА» 20.45 «Простить себя» 00.25 «Я остаюсь» 02.25 П@утина» 03.10 «Той базар»	
--	--

19.30 Кешкі жаңалықтар 20.00 «Кел, шырқайық!» 21.00 Вечерние новости 21.40 «Маруся» 01.20 «Было дело» 02.10 «Қара гүлдер» 03.20 «Әнім сен едің» 04.05 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР	
---	--

ЖЕТИСҮ

07.05 «Әсем әуен» 07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/ 09.00 Жаңалықтар (Алматы облысы) 09.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы) 10.00 Новости (Алматы облысы) 10.30 Новости (Жетісу облысы) 11.00 «Өзекжарды» 11.30 «Домбыра» 12.00 «Сегодня» 12.30 «Ой-сарап» 13.00 «Менің арманым» 13.30 «Дала үні» 14.15 «Әсем әуен» 14.30 «Ащы да болса...» 15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир/ 15.20 «Әсем әуен» 16.00 Новости/прямой эфир 16.20 «Олжа» 17.00 «Әсем әуен» 18.00 «Иман нұры» 18.30 «Ой-сарап» 19.00 «Экономtime» 19.30 «Ел мен жер» 20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы) 20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы) 21.00 Итоговые новости (Алматинская область) 21.30 Итоговые новости (Область Жетысу) 22.00 «Менің балалық шағым» 22.45 «Әсем әуен»	
--	--

31 КАНАЛ

06.00 Өзіл студио 07.00 Информбюро 08.00 Т/х «Чукур» 09.00 Time Vine 09.20 TikTok show 09.40 М/с «Маша и медведь» 10.00 М/с «Команда «Мстите-ли» 10.30 «Дети шпионов-3.Игра окончена» 12.20 «Паутина шарлотты» 14.20 «Скорость» 17.00 «Қалаулым» 20.00 Информбюро 21.00 «Бладшот» 23.20 Т/х «Чукур» 00.20 «31 әзіл» 02.00 Time Vine 02.20TikTok show 02.40 What 's up? 03.30 Өзіл студио 05.00 1001 Өзіл 04.00 BALA BATTLE 04.30 What 's up? 05.00 Ризамын	
--	--

7 КАНАЛ

06.00, 05.00 «Қуырдақ» 07.00 «Құтты қонақ» 07.30, 02.40 «Айнаонлайн» 08.00, 01.30Телехикая «Тек қана қыздар» 09.10 Сериал «Исчезающие следы» 11.10 Сериал «Балабол-5» 13.30 Телехикая «Махаббат,қызық хикая» 14.30 Т/х «Әке мен әке» 15.30 Т/х «Қызыл алма» 16.30 Сериал «Жена олигарха» 17.00 «Каникулы OFF-LINE» 17.30 «Многодедный» 19.00 Сериал «Аметистовая сережка» 22.40 «От» 00.30 «Жалдамалы әйелдер» 02.30 «Япырай» 03.30 «Жеңіп көр»	
---	--

КТК

07.05«КТК» ҚОРЖЫНЫНАН 07.30 «Үлкен үй» 08.10 «Қара гүлдер» 09.50 Вечерние новости 10.30 «Без ограничений» 11.00 Мелодрама «Маруся» 15.05 «Аталар сөзі» 16.50 «ӘНИМ СЕН ЕДІҢ» 17.50 «Шымкент-шоу» 21.00 «Привет от Аиста» 01.15 «АОOL HOUSE» 02.55 «Аталар сөзі» 04.05 «КТК» Қоржынынан	
--	--

ЖЕТИСҮ

07.05 «Әсем әуен» 09.00 Апта /қаз/ 10.00 Апта /рус/ 11.00 М/ф «Көне құмыраның сыры» 12.00 «Жас тілші» 12.30 «Өмірлік бағдар» 13.00 «Ұлт ұяты»	
---	--

Сенбі - Суббота, 30 наурыз

ҚАЗАҚСТАН

06.05, 03.05 «Қазақтар» 06.30, 17.00 «Ақпарат» 07.00, 03.30 «Күй-керуен» 07.30, 02.35 «Шаңырақ» 08.00 «Сағындырған әндер-ай» 09.00 «Теледәрігер» 10.00, 18.00 Т/х«Құрсаудағы қыз» 12.00 «Әндер мен жылдар» 13.50 «Оралман» 15.40 «Шрек» 17.20 «Көңіл толқыны» 20.00 «Егіз лебіз» 22.15 «Бауырлар» 23.10 «Жарқын жүздесу» 01.00 «Теледәрігер» 01.50 «Бірегей»	
---	--

ХАБАР

05.00 Телехикая «ҮКИМ» 08.00 Концерт «Алтын бесік туған жер» 09.30 «Ұлы дала ойындары» 10.00 «Я люблю тебя» 12.00 «Букашки-2» 13.20 «Турбозавры» 14.00 «XXI ғасыр көшбасшысы» 15.00 «Алғашқы» 16.00 Телехикая «КЕЛІН-ЖАН-4» 17.45 «Қызық times» 19.00 «Бес жұлдыз» 21.00 Ақпарат арнасы «7 күн» сараптамалық 21.40 «Национальный интерес» 22.40 Х/ф «Украсть рафаэля» 00.40 «Әсем әндер»	
--	--

АСТАНА

06.00 «Қош келдіңіз» 07.15Мультфильм «Машаи медведь» 09.00, 21.00 «ОСМАН-4» 10.00Мақпал Жүнісовның ән кеші 12.10 «Алдараспан» 14.20 «МузАРТ» концерті 16.25 Х/ф «Ағашки по вызову» 18.10 «ЗУ-ЗУ КҮЛПӘШ» 20.00 «Sarap Times» 21.55 «Құмсыз келін» 23.10 «Паралимпиец» 01.40 «Жұлдызбысың?»	
--	--

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Той базар» 08.05 «П@утина» 09.00«Лучше всех!» 10.50Сериал «Коммуналка» 14.50 Сериал «Ты только мой» 18.30 «АЙНА» 19.00 Х/ф«Ледокол» 21.10 «Не оглядывайся назад» 00.50 «Белый мавр» 02.10 «Айна» 02.40«П@утина» 03.25«Той базар»	
--	--

КТК

07.05 «КТК» Қоржынынан 07.30 «Үлкен үй» 08.10 «Қара гүлдер» 09.50 Вечерние новости 10.30 «Без органичений» 11.00 «Маруся»	
--	--

13.40 «Шашу» 14.30 «Әсем әуен» 14.45 «Жетісу-спорт» 15.00 «Шаңырақ» 15.50 «Әсем әуен» 16.20 «Мақсатына жеткендер» 17.00 «Әсем әуен» 18.00 «Единый народ» 18.30 «Әсем әуен» 19.00 «Өзекжарды» 19.30 «Арнайы репортаж» 20.00 «Сапарлайық» 20.30 «Ділмар» 21.30 «Ел іші - өнер кеніші» 22.00 «Шіркін-ай» 22.45 «Әсем әуен»	
--	--

31 КАНАЛ

06.00 Өзіл студио 07.00 «Маша и медведь» 08.00«Күліп ал» 09.00 «Tik-Tok» шоу 09.30 Time Vine 10.00 «Телебинго» 10.25 «Шерлок Гномс» 12.15 М/ф «История игрушек-2»	
--	--

15.05 «Аталар сөзі» 16.50 «Әнім сен едің» 17.50 «Шымкент-шоу» 21.00 «Привет от Аиста» 01.15 «АОOL HOUSE» 02.55 «Аталар сөзі» 04.05 «КТК» Қоржынынан	
---	--

ЖЕТИСҮ

07.05 «Әсем әуен» 07.30 «Таңжарық» 09.00 Жаңалықтар (Алматы облысы) 09.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы) 10.00 Новости (Алматы облысы) 10.30 Новости (Жетісу облысы) 11.00 «Менің балалық шағым» 11.40 «Домбыра» 12.00 «Иман нұры» 12.30 «Ой-сарап» 13.00 «Экономtime» 13.30 «Шашу» 14.15 «Жетісу жауһарлары» 14.30 «Ел мен жер» 15.00 «Шаңырақ» 15.50 «Әсем әуен» 17.00 «Шашу» 17.50 «Жетісу жауһарлары» 18.00 «Жас тілші» 18.30 «Өмірлік бағдар» 19.00 «Ұлт ұяты» 19.45 «Жетісу-спорт» 20.00 «Олжа» 20.30 Апта /қаз/ 21.30 Апта /рус/ 22.20 «Әсем әуен»	
--	--

31 КАНАЛ

06.00 Өзіл студио 07.00 М/с «Маша и медведь» 08.00«Күліп ал» 08.30 «Tik-Tok» шоу 09.00 Time Vine 09.30 Алдараспан 11.00 «Паутина шарлотты» 13.00 «ТОЙ БОУ» 15. 00 «Шерлок Гномс» 16.50 М/ф «История игрушек-2» 18.50 Кино «Пираты карибского моря.Меретвецы не рассказывают сказки» 21.40 «Золотое кольцо» 00.40 «Біздің шоу» 02.30 «31 әзіл» 03.10 What's up? 03.40 Өзіл студио 04.00 1001 Өзіл 04.10BALA BATTLE 04.30 What's up? 05.00 Ризамын	
---	--

7 КАНАЛ

06.00, 05.00 «Қуырдақ» 07.00 «Тек қана қыздар» 10.00 «Юмор! Юмор!Юмор!!!» 12.10 Сериал «Тайна спящей дамы» 16.00 «Жұлдызды шаңырақта» 17.00 Сериал «Америстовая Сереежка» 20.50 Сериал «МОЙ МИЛЫЙ НАЙДЕНЫШ» 01.10 «Айна онлайн» 02.10 «Келесі кім ?» 03.00 «Жеңіп көр» 04.30 «Япырай»	
---	--

14.20 Кино «Пираты карибского моря.Меретвецы не рассказывают сказки» 17.10 «Золотое кольцо» 20.10 «2012» 23.30 «ТОЙ БОУ» 01.30 «31 әзіл» 03.00Time Vine 03.30 TikTok шоу 04.00 1001 Өзіл 04.10 Ризамын 04.30 BALA BATTLE 05.00 What's up? 05.20 Өзіл студио	
--	--

7 КАНАЛ

06.00, 05.00 «Қуырдақ» 06.50, 00.30 Концерт «Бастар мен жастар» 09.00 «Юморина» 12.00 Сериал «Мой милый найденыйш» 16.20 «Жұлдыздыдар шеруі» 21.40 «Отдел журналистких расследований» 22.10 «Любовь со вкусом» 00.10 «Әке бақыты»	
--	--

МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛ

ҚАЗАҚ ТІЛІНІҢ МЕМЛЕКЕТТІК МӘРТЕБЕГЕ ИЕ БОЛУЫНА БАЙЛАНЫСТЫ ОНЫ МЕҢ-
ГЕРУ ӘР АЗАМАТТЫҢ АСЫЛ ПАРЫЗЫ ЕКЕНІ ДАУСЫЗ. ДЕГЕНМЕН, МЕКТЕПТЕ ОРЫС-
ША ОҚЫҒАН ӨЗІМІЗДІҢ ҚАНДАСТАРЫМЫЗДЫҢ ҚАТАРЫНАН ӨЗ АНА ТІЛІНДЕ СӨЙЛЕУГЕ
ШОРҚАҚТЫҚ БІЛДІРІП ЖҮРГЕН АЗАМАТТАРДЫҢ ДА АЗ ЕМЕС ЕКЕНІН КӨЗІМІЗ КӨРІП,
КӨҢІЛІМІЗГЕ ТОҚЫП ЖҮРГЕНІМІЗ ДЕ ҚҰПИЯ ЕМЕС.

БІЛГІСІ КЕЛГЕННІҢ БЕТІНЕН
ҚАҚПАУ КЕРЕК

Түптеп келгенде, ондайлардың өзі де бүгінгі таңда қазақ тілінде сөйлеу уақыт талабына айнала бастағанын түсініп, ана тілінде ағылып сөйлемесе де айтқаныңның бәрін түсініп, жауапты аралас сөйлеу арқылы жеткізетіндей дәрежеге жеткендерін де аңғара бастадық. Оларды бірден қазақша жауап беруге батылдары бармай, кейбір сөздерді дұрыс айтпасам күлкіге қалам ба деген ой мазалайтын көрінеді. Бұған мына бір нақты мысал дәлел болса керек.

Өзім Талдықорған қаласындағы мамандандырылған ауданаралық әкімшілік құқықтар бұзушылық сотында хатшы болып істеп жүрген кезімде бір сот отырысы басталар алдында іс жүргізу қазақ тілінде болғандықтан жәбірленуші тараптың өкілі өзі қазақ жігіті бола тұра аудармашы қажет екенін мәлімдеді. Өкінішке орай, өтініш аяқ астынан түскендіктен аудармашы таба алмай, әбігерге түсіп қалдық. Істі кейінге қалдырып, созбалаңға саламыз ба деп отырғанымызда, судья әлгі өкілге «Қазақша мүлдем түсінбейсіз бе?» деген сауалына «Мен бәрін түсінем, бірақ, жауап берген кезде кей сөздердің қазақша нұсқасын таба алмай, дұрыс айтпай қалам ба деп жасқанамын» деп жауап қайырды. Содан судья «Шамаңыз келгенше қазақшалап жауап беруге тырысып көріңіз» деп қолқалағанына көнген әлгі азамат өзінің айтпақ пікірін қазақ тілінде жеткізді. Әрине, кейбір сөздердің айтылуын дәл жеткізбесе де, мағынасын бәріміз жете түсініп отырдық. Қысылғанынан маңдайы шып-шып терлеп кеткен сол өкілдің сөзін ешкім бөлмей, дұрыс айтпаған сөздерін түзетіп, бетіне

баспай мұқият тыңдап болғаннан кейін судья оған «Ой, сіз қазақша тәп тәуір сөйлейді екенсіз ғой, сізге аудармашының да керегі жоқ қой» деп жігерлендіріп, желпіндіріп тастады. Міне, арамызда «Қазақшаласам, тілім бұралып жатса күлкіге қалармын, оданша орысшамен аңырата берейін» деп жүрген адамдар да аз емес болар. Сондай азаматтардың қадамдарын құптап, жігерін жасытпай, қолпаштап, қолдау жасап жатса олар күні ертең-ақ қос тілде қамшы салдырмай кетуі де ғажап емес қой. Ендеше, қазақша білуді қолға алып, талаптанған жандардың бетінен қақпай, қайта қадамдарын құптап, сенімдерін нығайта түссе нұр үстіне нұр болар еді.

Сүйсінерлігі сол кейінгі жылдары қазақша сөйлеуге бет бұрған жастар қатары барынша арта түскеніне көз жеткізе бастадық. Мемлекеттік тілді жетік меңгерген өзге ұлттың өкілдерін де теледидардан тамашалап жүрміз. Бұл туралы Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев Алматы облысына сапары барысында: *«Қазақша сөйлейтін жастар көбейіп келе жатыр. Жалпы, тілдік орта түбегейлі өзгерді. Қазақ тілін білетін өзге ұлт өкілдері де аз емес. Соған сәйкес қазақша фильмдерге, әндерге және басқа да өнімдерге деген сұраныс жоғары. Мұның бәрі қазақ тілінің қолдану аясы жылдан-жылға кеңейіп келе жатқанын көрсетеді. Сондықтан, алаңдауға еш негіз жоқ»,* - атап көрсеткен болатын.

Дамира ОСПАНОВА,
Алматы облысы МАЭС
әкімшісінің басшысы.

ТӘРБИЕ

БАЛАНЫ БАУЫР ЕТІМ ДЕСЕҢ ...

Қызметімізге байланысты біз кәмелетке толмаған балаларға қатысты әртүрлі істерді қарау барысында жеткіншектердің сан түрлі тағдырлары туралы мәліметтерді естіп, біліп, қалың ойға қаламыз. Өкінішке орай, қазіргі таңда ата-аналар бала тәрбиесіндегі өз жауапкершілігін ұмытып бара жатқан сыңайлы.

Дереккөздерге сілтеме жасайтын болсақ, соңғы кездері жасөспірімдер арасындағы қатыгездік әрекеттер, әлімжеттік оқиғалары әлеуметтік желілер арқылы жиі тараылып жатқанына куә болып жүрміз. Оқушылардың топтасып алып, жақ жаққа бөлініп төбелесу жағдайы, стадиондағы футбол ойынынан кейін жасөспірімдердің жаппай төбелес ұйымдастыруы осы сөзімізге дәлел болса керек. Осындай оқиғалардан кейін ауыр дене жарақаттарымен ауруханаға түскен балалардың да болғанын естігенде «Жеткіншектердің бойында осындай қатыгездік, өшпенділік сияқты жағымсыз қасиеттер қалай қалыптасқан?» деген орынды сұрақтар мазалайды. Әрине, бұл ғаламтордағы жағымсыз нәрселерді көрудің салдары болуы да мүмкін. Алайда, ең бастысы олардың отбасында тәрбие алуының жетіспеуінен, ата-анасы дер кезінде көңіл бөлмей бетімен жіберіп алуының салдарынан туындайтыны хақ.

Мына бір мәселеге де мән беру керек. Тегінде, психолог мамандардың айтуынша, қылмыс қашанда адамның қолымен, ойымен жасалады. Қылмысқа бой алдырмау үшін тәртіпсіздікке бейім балаларды

дер кезінде анықтап оларды түзу жолға бағыттау керек. Негізінде, кәмелет жасына толмаған балалардың құқық бұзуына олардың тез сенгіштігі, кез келген нәрсеге еліктеп, еріп кететіндігі әсер етеді. Түптеп келгенде, бәрі де тәрбиеге байланысты. Мұндай жағдайда ата-ананың да балаға берер тәрбиесі терең болу керек. Егер де ата-ана мектеппен тығыз байланыста болатын болса, баланың тәрбиесі де жақсы болады. Кез келген ата-ана перзентінің материалдық жағдайын жасаушы ғана емес, ұрпағының болашағына жауапты адам екенін де әмісе естен шығармаған абзал. Сондықтан баласы құқық бұзушылық жасап, айыптылар орындығынан бір-ақ шыққан сәтте өкініштен өзегі өртеніп, *«Әттең мен мұны білсем жол бермейтін едім ғой»* деп күйініш білдіріп жатудың орнына ата-аналар балаларын бауыр етім дейтін болса, басынан бастап тиянақты тәрбие, тәлімді тәртіп беруді назардан тыс қалдырмаса нұр үстіне нұр болар еді.

Айман АШЫҚБАЕВА,
Жетісу облысы кәмелетке толмаған істері жөніндегі мамандандырылған ауданаралық сотының бас маманы - сот отырысының хатшысы.

МАМАН МІНБЕРІ

СЫБАЙЛАС
ЖЕМҚОРЛЫҚПЕН
КҮРЕС

«СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ КҮРЕС ТУРАЛЫ» ЗАҢ ТАЛАБЫНЫҢ АЯСЫНДА ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ ІС ӘРЕКЕТТЕР ӘР САЛАДА ЖҮЗЕГЕ АСЫРЫЛУДА. СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚПЕН ТҮБЕГЕЙЛІ КҮРЕСУ ҮШІН ХАЛЫҚТЫҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ САУАТСЫЗДЫҒЫН ЖОЯТЫН, ҚҰҚЫҚ ТҮСІНДІРУ ЖҰМЫСЫНЫҢ САПАСЫН АРТТЫРУДЫҢ МАҢЫЗЫ ЗОР.

Біздің қоғамда сыбайлас жемқорлыққа орын жоқ. Мемлекеттік қызметшілердің сыбайлас жемқорлық қылмыстар және осы тұрғыдағы құқық бұзушылықтарға бой алдыруының себебі көп. Оған ең алдымен, қызметшілердің білім деңгейінің, әдептілік ұстанымының төмен болуы әсер ететін болса керек. Кей мемлекеттік қызметшілердің құқық бұзушылыққа немқұрайлық танытуы, кәсіби әдептілігінің жетіспеуі де, жеке басының қамын ойлауы да парақорлықтың дендеуіне септігін тигізуде. Сондай-ақ, кейбір мемлекеттік орган басшыларының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заң талаптарын атқаруда ынта танытпай, жұмыс жүргізбеуі де жемқорлықтың тамырын тереңдете түседі. Әрине, сыбайлас жемқорлық дәрі беріп емдейтін сырқат емес. Айналасындағы салауатты, таза және сау ортаны шарпып, тыныс-тіршілігін тарылтатын, заңсыз әрекеттермен қоғамдық ортаның және мемлекеттік органдардың, ұйымдардың, дара кәсіпкерлердің, азаматтардың қызмет етуіне қатер төндіретін қауіпті дертті болдырмаудың тетігі халықтың өзінде. Бұл дерттің алдын алып, қоғамға таралу жолдарын кесіп, оның ұлғаюына жол бермеу керек. Ол үшін аталған дертке барлығы атсалысып, қарсы жұмылуымыз қажет. Сонда ғана ел мүддесі үшін зор үлес қосатынымыз және халық сенімінен шығатынымыз анық.

Сыбайлас жемқорлық әрекеттері бойынша тиісті шара қолданудың негізі – ол азаматтардың арыз-шағымы. Мемлекетіміздің әрбір азаматы Қазақстан Республикасының Конституциясын және заңдарын сақтауға, басқа адамдардың құқықтарын, бостандықтарын, абыройы мен қадір-қасиетін құрметтеуге міндетті. «Әділдік жоқ жерде пара белең алады», «Дүние – байлық неге керек, денсаулығың болмаса, Төрелігің неге керек, халықтың көңілі толмаса» деген нақыл сөз сот саласында еңбек етіп жүрген қызметкерлердің де бағдары іспеттес. Шынында да, біз әділ төрелік жасап, жемқорлықтан жоғары тұрған жағдайда ғана халық сеніміне ие боламыз.

А. СЫДЫҚОВА,
«Қапал орман шаруашылығы» КММ-нің орман шебері.

ОРМАНДЫ ӨРТТЕН
САҚТАЙЫҚ

ЖАЗ АЙЫНДА ӨРТ ҚАУІПІ ӨТЕ КҮШТІ. ӘСІРЕСЕ, БҰЛ КЕЗДЕ ОРМАН АЛҚАПТАРЫН ӨРТТЕН КӨЗДІҢ ҚАРАШЫҒЫНДАЙ САҚТАУҒА ТУРА КЕЛЕДІ.

ЭКОЛОГИЯ

Орман өртінің алдын алуға бағытталған үгіт-насихат тәрбие жұмыстардың түріне мектептерде, клубтарда, сауықтыру орындарында, туристік базаларда және басқа да бұқаралық мәдени орындарда оқылатын лекциялар, баяндамалар жатады. Бұқаралық ақпарат құралдары арқылы орман алқаптарын өрттен қорғау жөнінде жиі айтып отыру керек. Әсіресе, өмірден алынған мысалдарды келтіре отырып, газет, радио, теледидар арқылы өрт қауіпсіздігі ережелерін көпшілікке түсіндірудің маңызы зор. Бұл ретте деректі кинофильмдер де үлкен әсерін тигізеді. Орманға барар жолдарда, демалатын жерлерде, орман жұмыстары жүріп жатқан жерлерде түрлі-түсті плакаттар, хабарламалар арқылы өрттен сақтандыру шаралары жасалған. Алайда, осыларды орман маңында демалушылар ескере бермейді. Өр тұрғын мұндай ескертулерге байыппен қараса, халық байлығы орманды тілсіз жау – өрттен қорғауға, аман сақтауға елеулі ықпалын тигізеді даусыз.

Ерлан ЗАМАНБЕКОВ,
Қаратал орман шаруашылығы-ның күтушісі.

ҚОЛӨНЕР

«ҚҰРАҚ ҚҰРАУДЫҢ ӨЗІ БІР МАТЕМАТИКА»

МАТА ҚИЫНДЫЛАРЫНАН ҚИЮЛАСТЫРЫЛЫП ЖАСАЛҒАН ТҮРЛІ-ТҮСТІ ӘСЕМ КӨРПЕЛЕР ӘРБІР ШАҢЫРАҚТЫҢ СӘНІ ҒОЙ... АЛ КӨҢІЛГЕ ЖЫЛУЛЫҚ СЫЙЛАЙТЫН МҮНДАЙ КӨРПЕГЕ ОТЫРСАҢ ӨЗІңДІ ХАН ЖАЙЛАУДА ОТЫРҒАНДАЙ СЕЗІНЕТІНІҢ ТАҒЫ РАС.

Талдықорған қаласында тұратын Сәуле Есенаманқызы бала кезінен қолөнерге жақын болды. Анасының жанынан бір елі шықпай, жасағанын қайталаумен қолөнерге қызығушылығы арта түсті. Айтуынша, құрақ құрау деген тұнып тұрған математика.

Қолөнер десе ішкен асын жерге қоятын кейіпкеріміз бүгінде іскерлігін кәсіпке айналдырған шебер жанға айналды.

«Қазақ үшін құрақ көрпешенің мән-мағынасы ерекше. Ұзатылған қыздың жасауына, енші берілген жас отауға «басың құралсын, әулетті болыңдар» деген ізгі тілекпен міндетті түрде құрақ көрпеше беретін әже-апаларымыздың әдемі үрдісі әлі күнге сақталған. Өміршең өнерді өлтірмей келетін құрақшыларымыз аз емес. Алайда, сапаға мән беретіндер, құрақтың қыр-сырына жімі қарайтындар нағыз құрақшыны көрпешенің тігісінен-ақ ажыратып алады», – дейді ол.

«Жақсының жақсылығын айт, нұры тасысын» демекші, Сәуле Есенаманқызы бұл өнерін кейінгі жастарға, қыз-келіншектерге үйрете отырып, ұлттық қолөнерімізді сүюге және оны дамытуға айтарлықтай үлесін қосып келеді. Қол қусырып қарап отырмай, кәсіптің көзін тапқан келіншектің бұл ісіне көпшілік риза.

Істің көзін тапқан ісмер жанға ісіңіз алға баса берсін дейміз. Көктеммен келген әз-Наурыз мейрамы құтты болсын!

ЗАРИНА БЫЖЫБЕК

МЕРЕКЕНІҢ МАЗМҰНЫ ТЕРЕҢДЕ ЖАТЫР

НАУРЫЗ МЕРЕКЕСІ ӘЛЕМНІҢ ЕҢ КӨНЕ МЕРЕКЕЛЕРІНІҢ БІРІ. «НАУРЫЗ» СӨЗІ ПАРСЫ ТІЛІНЕН АУДАРҒАНДА «ЖАҢА КҮН» ДЕГЕН МАҒЫНАНЫ БЕРЕДІ. НАУРЫЗ ШЫҒЫС ЕЛДЕРІ ҮШІН БІРЛІКТІҢ, ТАТУЛЫҚТЫҢ, ЕҢБЕКТІҢ, ІЗГІЛІКТІҢ, БАҚЫТТЫҢ МЕРЕКЕСІ РЕТІНДЕ ТОЙЛАНҒАН. СОНДЫҚТАН ДА БОЛАР, БҰЛ КҮНІ ШАТТАНБАЙТЫН, ҚУАНБАЙТЫН, МЕЙІРЛЕНБЕЙТІН АДАМ БОЛМАҒАН.

Наурыз мейрамы – ежелгі заманнан қалыптасқан жыл бастау мейрамы. Қазіргі күнтізбе бойынша (наурыздың 22) күн мен түннің теңесуі кезіне келеді. Ал қазақ ұлысы болып қалыптасқалы Наурыз тойы ешбір қазақ хандығында елеусіз қалған емес. Қайта қазақ ұлтының ең ұлы мерекесінің бірі болып тойланып келді. Данышпан ата-бабаларымыз Наурыз мерекесін табиғаттың айрықша белгілерінен ескере отырып белгілеген. Наурыз айын ерекше қасиеті бар ай ретінде бағалаған. Күн мен түн теңелетін күн, төрт-түлік мал төлдейтін ай, табиғаттағы барлық жәндіктер мен өсімдіктерге жан бітетін мезгіл. Қыстың соңы, көктемнің басы жыл құстары келе бастайды. Сол себептен де табиғаттың тылсымы мен ғалам ғажайыптарын терең ұғына білген ата-бабаларымыз бұл күнді «Жыл басы» деп есептеген екен.

Халқымыз Наурыз мерекесін айрықша бағалап, оны жыл сайын тойлап отыруды салт-дәстүрге айналдырған. Бұл күні барлық даланы Қыдыр ата аралайды деп үйінің есігін ашып отырады. Жастар үлкен кісілерден бата сұрайды, жігіттер қыздарға сый-сияпат жасайды. Ренжісіп қалған азаматтар бір-бірінен кешірім сұрайды.

Наурыздың айрықша тәлім-тәрбиелік, үлгі-өнегелік, сән-салтанаттық, мәрт-жомарттық, қадір-қасиеттілік нышан белгілері мен таным ұғымдарының үлгі түрлері өте көп. Оның барлығы әр адамды жоғары саналылыққа, әдептілікке, өнегелікке, бауырмалдыққа, көрегенділікке, ізгілік пен білімділікке, бірлік пен татулыққа баулиды. Наурыздың мән мазмұнына қарап отырсақ, бүгінгі таңдағы біздің сот жүйесінде кеңінен қолданыла бастаған дауласушы тараптарды бітімгершілік жолмен татуластыру мақсатында қолданылып жүрген медиация тәсіліне үйлеседі. Жалпы ата-бабаларымыз ежелден ұшыққан дауды бір ауыз сөзбен шешіп, халықтың бірлігін сақтап келген ғой.

Рауан ХАСЕНОВА,
Жетісу облысының
мамандандырылған ауданаралық
әкімшілік сотының бас маманы - сот
отырысының хатшысы.

ҚАЗЫНА

Елімізде Тілдерді қолдану мен дамытудың мемлекеттік бағдарламасы аясында Қазақстанда тұратын халықтар тілін сақтай отырып, мемлекеттік тілді балабақша, мектеп, жоғары оқу орындары, мемлекеттік қызмет және қоғамдық-саяси, әлеуметтік кәсіпкерлік саланың барлығында қолданысқа енгізу және өмірлік қажеттілікке айналдыру бағытында айтарлықтай жұмыстар атқарылу үстінде.

КЕМШІЛІККЕ КЕҢШІЛІК БЕРІЛМЕСЕ...

Осы орайда, мемлекеттік органдарда, соның ішінде, соттарда да қазақ тілінің қолданыс аясын кеңейту жолында жүйелі жұмыстар жүргізілуде. Мәселен, Тіл туралы заңның 4-бабына сай, шығыс және ішкі құжаттар мемлекеттік тілде тіркеліп, хат-хабар қазақ тілінде алмасылуда. Сонымен қатар, Жоғарғы Сот шешімдер мен үкімдерге, яғни, сот актілеріне қойылатын тілдік талаптарды күшейтті. Сот тіл заңдылықтарының сақталуына кепілдік беріп қана қоймай, мемлекеттік іс жүргізуді сапалық белеске көтеруге бағыт алып отыр. Оған барша сот қызметкерлері белсенді атсалысуда.

15 наурызда мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев Атырау қаласында Ұлттық құрылтай отырысында «Адал адам – Адал еңбек – Адал табыс» атты тақырыпта сөйлеген сөзінде: «Келесі мәселе. Тіліміздің қолдану аясын кеңейте түсу мемлекеттік саясаттың басты бағыты болып қала береді. Бұл – біз үшін мызғымас ұстаным. Елімізде қазақ тіліне деген сұраныс жыл өткен сайын артып келеді. Қазақ тілі бизнестің, ғылым мен техниканың тіліне айнала бастады. Бұл үрдісті одан әрі дамытудың ең тиімді әрі тәте жолы – ағартушылық», – деп атап көрсетті. Ендеше құрғақ сөзді сапыра бергенше нақты іске көшетін кез келді. Мемлекеттік тілдің

маңыздылығын, қажеттілігін шынайы сезіне отырып, әркім оны меңгеруге талаптанатын болса істің ілгері басыры даусыз. «Талаптың нұр жауар» деп халқымыз бекер айтпаса керек.

Мемлекеттік тілді білу, оны жетік меңгеру – уақыт талабы. Алайда, мемлекеттік тілді кеңінен қолдануға байланысты қиындықтар әлі де орын алуда. Бұл сот саласын да айналып өтпеуде. Мәселен, сот төрелігін жүзеге асырудағы сот ісінің тілі туралы қағидаттың сақталмауына байланысты бірқатар кемшіліктерге жол беріліп келе жатқаны құпия емес. Мәселен, сотқа дейінгі тергеп-тексеру кезінде тергеушілер өздері жақсы меңгерген орыс тілінде істі жүргізуге мүдделі болып, айыпталушыны да, жәбірленушілерді де осы тілде жауап беруге мәжбүрлеген жағдайлар аз кездеспейді. Сондықтан іс сотқа келіп түскенде кейде жәбірленушілер, басқа жағдайда сотталушылардың өздері сот өндірісінің тілін білмейтін болып, аудармашы талап етіп отырған жағдайларды көп кездестіреміз. Осыған байланысты мұндай кемшіліктерге кеңшілік бермеу керек.

Аида НҰРҒАЛИЕВА,
Жетісу облысының қылмыстық
істер жөніндегі
мамандандырылған
ауданаралық соты әкімшісінің
басшысы.

ПРОЕКТ

ГРАДОСТРОИТЕЛЬСТВО – ОСНОВА СТРОИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ

КАК ПЕРЕДАЕТ ПРЕСС-СЛУЖБА ВЕДОМСТВА, ПО ДАННЫМ ООН, К 2050 ГОДУ 70% НАСЕЛЕНИЯ ПЛАНЕТЫ БУДУТ ЖИТЬ В ГОРОДАХ. СЕЙЧАС В МИРЕ 2 667 417 ГОРОДОВ. ИЗ ГОДА В ГОД УРОВЕНЬ ГЛОБАЛЬНОЙ УРБАНИЗАЦИИ НЕУКЛОННО РАСТЕТ. ИМЕННО ПОЭТОМУ АРХИТЕКТОРЫ АЛМАТЫ СЧИТАЮТ, ЧТО КОНЦЕПТУАЛЬНЫЙ ГРАДОСТРОИТЕЛЬНЫЙ КОДЕКС ПРОСТО НЕОБХОДИМ.

«Любое строительство начинается с документов территориального и градостроительного зонирования и планирования, в которых определяются функциональное назначение территорий и связи. Все эти механизмы и алгоритмы должны быть четко расписаны в градостроительном кодексе», - считает руководитель Управления городского планирования и урбанистики Нурлан Буранбаев.

По словам эксперта, политика градостроительного развития территории - это базовая основа

безопасности любого государства, а также фундамент для создания гармоничной среды обитания человека. Механизм ее реализации предполагает унификацию отраслевых и территориальных планов, а также, помимо прочего, разработку и принятие долгосрочных сценариев создания среды конкретного региона.

Для этого необходим концептуальный закон, который будет регулировать все процессы градостроительства.

Напомним, разработка проекта Строительного кодекса Республики

Казахстан началась в начале 2023 года в соответствии с поручением Президента Республики Казахстан. Идеологически предполагается, что он будет работать над глобальным и амбициозным проектом, который концептуально отличается от всех действующих и принятых в настоящее время законов.

17 января 2024 года Проект Строительного кодекса представили в Мажилисе РК. Однако, по словам экспертов, предложенный Проект Кодекса не является концептуальной переработкой суще-

ствующих законов и норм.

«Градостроительная политика представляет собой деятельность государственных органов, направленную на пространственную организацию обустройства территории как материальной среды обитания граждан. В этой связи необходимо конкретно обозначить организационную структуру органов и учреждений, обеспечивающих формирование и проведение градостроительной политики с четко оговоренными обязанностями и взаимосвязью», - заключил архитектор.

Эксперт отмечает, что в свою очередь управление развитием территорий осуществляется посредством регулирования градостроительной деятельности, включая изменения качества сре-

ды обитания, транспортной доступности, баланса интересов различных сообществ, систем расселения и приложения труда.

«К примеру, в Алматы запланировано полицентричное развитие города. На презентации нового Плана детальной планировки архитекторы и представители акимата Алматы сообщили, что, согласно новому Генплану города, принято решение принять полицентрическую модель развития с пятью крупными центрами. Для реализации масштабных проектов просто необходимо Градостроительный кодекс», - резюмировал Нурлан Буранбаев.

Ш. ХАМИТОВ.

ГОСЯЗЫК

Всем известно, что в Республике Казахстан государственным языком является казахский язык. Государственный язык – это язык государственного управления, законодательства, судопроизводства и делопроизводства, действующий во всех сферах общественных отношений на всей территории государства. Во все времена каждый гражданин своей страны должен знать и чтить законы и традиции своей страны. Государственный язык – не только яркий, ни с чем не сравнимый символ нашей государственности, но и одно из главных условий укрепления независимости страны, надёжная гарантия сохранения самобытности народа, культуры, залог успешного взаимообогащающего сотрудничества всех национальностей и народностей, населяющих нашу страну.

РАЗГОВОРЫ БЕСПОЛЕЗНЫ, ВАЖНЫ КОНКРЕТНЫЕ ДЕЛА

До настоящего времени «языковой вопрос» продолжает оставаться актуальным для нашей страны. И хотя государство многое делает для укрепления позиций казахского языка, ситуация продолжает носить разноречивый характер. В этом плане встает необходимость дальнейшего продолжения реализации комплекса мер по популяризации казахского языка.

Как отметил в своем выступлении Глава государства К.Токаев на третьем заседании Национального курултая «Адаладам – Адалеңбек – Адалтабыс» суть государственной политики заключается в том, чтобы, никого не принуждая, последовательно укреплять роль казахского языка в повседневной жизни. В частности: «Ключевым приоритетом государственной политики останется расширение сферы применения казахского языка. С каждым годом растет востребованность казахского языка, который становится языком бизнеса, техники и науки... Одни лишь разговоры вокруг государственного языка бесполезны, важны конкретные дела. В этой

связи хочу особо отметить деятельность международного общества «Қазақтілі», бразды правления в котором взяли представители нового поколения во главе с членом Национального курултая Рауаном Кенжеханұлы. Мною была поддержана инициатива создания эндаумент-фонда Qazaqtılı. Это благое начинание было подхвачено многими состоятельными гражданами нашей страны. Выражаю признательность всем, кто проявил деятельное участие, поддержав данный проект», - сказал Президент.

Таким образом, в конечном счете, сегодня востребованность казахского языка является фактом, который не требует аргументов или каких-либо доказательств. Поэтому, для расширения применения сферы государственного языка каждый по мере возможности должен внести посильный вклад. Тогда совместными усилиями можно достичь положительных результатов в этом направлении.

Маржан ОМАРОВА,
главный специалист-секретарь
судебного заседания Текелийского
городского суда.

ЗАКОН

ПРЕСТУПЛЕНИЕ И НАКАЗАНИЕ

Понятия преступления и наказания объективно появились одновременно, поэтому они не мыслятся одно без другого. Разница лишь в том, что наказуемость является необходимым следствием преступления, представляет собой первоначально кару за его совершение, а затем служит целью предупреждения совершения нового преступления.

Наказание в уголовном праве – явление социально-правовое. Социальное назначение наказания состоит в том, что оно на протяжении многих лет рассматривается как одно из средств борьбы с преступностью, специфический и весьма жесткий регулятор поведения людей, вступающих в конфликт с уголовным законом. На различных этапах развития человеческой цивилизации государство с помощью уголовного наказания пытается решить по сути одно и ту же задачу – защитить общество от преступных посягательств на наиболее важные социальные ценности, охраняемые уголовным законом.

Реализация целей наказания во многом предопределяется назначением наказания. Назначение наказания способствует исправлению осужденных, предупреждению совершения новых преступлений как осужденными, так и другими лицами. Наказание может решить эти задачи, если оно будет обоснованным, справедливым. Лицу, совершившему преступление, должно быть назначено наказание, необходимое и достаточное для его исправления и предупреждения новых преступлений. Такой подход суда к назначению наказания обеспечивают общие начала (правила) назначения наказания, содержащиеся в статье 52 УК. Эта статья устанавливает для суда не детализированные, а общие правила назначения наказания, которые, с одной стороны, ставят суд в строгие рамки закона, а с другой – дают ему возможность проявить соб-

ственную инициативу при назначении наказания.

Наказание есть мера государственного принуждения, назначаемая по приговору суда. Наказание применяется к лицу, признанному виновным в совершении уголовного правонарушения, и заключается в предусмотренном настоящим Кодексом лишении или ограничении прав и свобод этого лица.

Напомним, что к лицу, признанному виновным в совершении уголовного проступка, могут применяться следующие основные наказания: 1) штраф; 2) исправительные работы; 3) привлечение к общественным работам; 4) арест; 5) выдворение за пределы Республики Казахстан иностранца или лица без гражданства.

К лицу, признанному виновным в совершении преступления, могут применяться следующие основные наказания: 1) штраф; 2) исправительные работы; 2-1) привлечение к общественным работам; 3) ограничение свободы; 4) лишение свободы.

А также к лицу, признанному виновным в совершении уголовного правонарушения, наряду с основным наказанием могут применяться дополнительные наказания.

Олег АНИСИМОВ,
председатель Текелийского
городского суда.

СЛОЖИЛАСЬ ЦЕЛАЯ СИСТЕМА ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ МЕХАНИЗМОВ

Понятие «гендер» по источникам означает «род» (англ. gender, отлат. genus) т.е. это равные возможности и равные права женщин и мужчин. Это рассматривается в таком широком смысле. Иные понимают, что гендер - это просто стремление женщин к власти. В действительности можно сказать что, это широкая и актуальная проблема, где и вопросы мужчин, и вопросы женщин равенство обоих полов.

В период становления Казахстана как демократического государства были сформированы первые общественно-значимые структуры по вопросам женщин, материнства и детства. Казахстан присоединился к основополагающим документам ООН в области расширения и защиты прав и возможностей женщин. В частности, по итогам третьего и четвертого периодических докладов о ходе выпол-

нения положений Конвенции о ликвидации всех форм дискриминации в отношении женщин Комитетом ООН была дана положительная оценка созданию законодательной базы по вопросам равенства прав и возможностей для мужчин и женщин.

Так, в соответствии со Стратегией "Казахстан-2050": новый политический курс состоявшегося государства" наша страна намерена использовать 15-20 - летнее "окно возможностей" для реализации пяти

стратегических направлений: развитие человеческого капитала, совершенствование институциональной среды, становление наукоемкой экономики, формирование современной инфраструктуры и углубление международной интеграции. Надо отметить, что в связи с завершением реализации Гендерной стратегии возникли благоприятные возможности увязать новый этап государственной гендерной политики с международными трендами устойчивого развития, национальными стратегическими приоритетами и новыми принципами социальной политики.

Таким образом, в этих целях в 2014 году Правительством утверждена Концепция социального развития Республики Казахстан до 2030 года, направленная на создание условий для повышения качества и конкурентоспособности человеческого

капитала, в которой отражены стратегические задачи по реформированию социально-трудовых отношений, системы здравоохранения, образования и социальной защиты с отдельным фокусом на социальной поддержке материнства, детства и уязвимых групп семей. Одним словом, на сегодняшний день в Казахстане сложилась целая система институциональных механизмов, предназначенных для защиты прав женщин и повышения их статуса. Эти механизмы постоянно развиваются и совершенствуются, а их деятельность во всех сферах жизни становится все более действенной и эффективной.

Бекмурат ДУЙСЕНБЕКОВ,
судья Талдықорганского
городского суда.

ТАЕКВОНДО

БАТЫРХАН ПАРИЖҒЕ БАРАДЫ

ТАЕКВОНДОДАН ҚЫТАЙДЫҢ ТАЙАНЬ ҚАЛА-СЫНДА ӨТКЕН ЛИЦЕНЗИЯЛЫҚ ТУРНИРДІҢ АЛҒАШҚЫ КҮНІ БАТЫРХАН ТӨЛЕУҒАЛИ АҚТЫҚ СЫНҒА ДЕЙІН АЛҚЫНБАЙ ЖЕТІП, ПАРИЖ ОЛИМ-ПИАДАСЫНДА БАҚ СЫНАЙТЫН СПОРТШЫЛАРДЫҢ ТІЗІМІНЕ ҚОСЫЛДЫ.

80 кг салмақта сынға түскен 18 жастағы қазақтың қайсар ұлы Қытай елінде өте жақсы өнер көрсетті. Жарысты ширек финалдан бастаған Батырхан бұл межеде үндістандық Акшай Худодан басым түссе, жартылай финалда Сауд Арбиясының өкілі Әли-Мубрук әл-Мурбруктың осал тұсын оңай тапты. «Ересектер дуына қосылғанымға көп уақыт бола қойған жоқ. Соған қарамастан ұлттық құрама бапкерлері маған үлкен сенім артып, осындай жауапты жарысқа апарды. Сол сенімді ақтау үшін барымды салдым. Шыны ке-

рек, тұсаукесер кездесуде біраз қобалжығаным рас. Бірақ дер кезінде өз-өзіме келіп, жеңіске жеттім. Екінші мәрте даянға шаққан бетте қарсыласымның үрейленіп тұрғанын байқадым. Бұл көрініс мені қанаттандыра түсті. Ақыры оны да ұтып, Олимпия ойындарының жолдамасына иелік еттім, дейді ол.

Жастар арасындағы әлем біріншілігінің қола жүлдегері Батырхан Төлеуғали былтыр Қазақстан Республикасының Спартакиадасында бірқатар сақа спортшыларды жо-лынан ығыстырып, бас

жүлдені олжалағаннан кейін Қазақстанның ұлттық құрама командасының сапына қабылданды. Сол аралықта ол өзін жақсы қырынан көрсете

білді. Ақпан айында қандасымыз Біріккен Арабтар Әмірлігінің (БАӘ) Фуджейра қаласында өткен халықаралық турнир-де қола медальды мойнын-

да жарқыратты. Міне, енді, Батырхан төртжылдықтың басты додасында Қазақ елі намысын қорғауға лайық екенін дәлелді.

Келесі күні 20 жастағы Самихон Әбубәкіров өрелі өнері мен жанкүйерлерін қуантты. 59 кг салмақта күш сынасқан ол шешуші тұста филиппиндік Курт Криан Барбосадан басым түсті. Оның алдында Самихон Қырғызстан мен Таиланд спортшыларын жеңді. Ал ұлттық команда сапындағы ең тәжірибелі таеквондошы +67 кг салмақтағы Жәнсел Дениз үшін бұл сынақ сәтсіз аяқталды. Кезінде Олимпия ойындарына қатысып, Әлем кубогі, Азия ойындары, құрлық чемпионаты секілді дүбірлі додаларда бір емес, бірнеше рет жүлде алған жерлесіміз жартылай финалда тәжікстандық Мунира Абдусоломовадан айла-сын асыра алмады.

ДЗЮДО

29-31 НАУРЫЗ
АРАЛЫҒЫНДА
ТҮРКИЯНЫҢ
АНТАЛЬЯСЫН-
ДА ДЗЮДОДАН
GRAND SLAM
ТУРНИРИНІҢ
ЖАЛАУЫ
ЖЕЛБІРЕЙДІ.

АНТАЛЬЯҒА АТТАНААДЫ

Еліміздің әйелдер құрамасының бас бапкері Ерлан Алпысбаев 10 шәкіртіне сенім артып отыр. Анадолы еліне аттанатындардың арасындағы ең атақтысы – Әбиба Әбужақынова. Аса жеңіл салмақта өнер көрсетіп жүрген қазақтың алтын асықтай қызы көптеген байрақты бәсекеде атой салып, барша жанкүйерлерді қуантты. Биылдың өзінде ғана «Үлкен дулыға» санатындағы турнирлерде Әбиба бірнеше мәрте жеңіс тұғырына көтерілді. Осындай орасан табысының арқасында ол Қазақстанның дзюдошылары арасынан әлемдік рейтингте ең жоғары тұр. Қазіргі кезде Әбужақынова – төртінші орында.

Ал өзге салмақ дәрежелерінде Диана Букреева (48 кг), Толғанай Әбеуова (52 кг), Бақыт Құсақбаева (57 кг), Самалай Ерғалиева мен Гүлнұр Бақанова (63 кг), Екатерина Токарева (70 кг), Маргарита Гриценко мен Аруна Жангелдина (78 кг) және Ақерке Рамазанова мен Мәдина Парагульгова (+78 кг) бақ сынайды.

ӘЛЕМ ЧЕМПИОНАТЫ

НИКИША – КҮМІС ЖҮЛДЕГЕР

Шорт-тректен Нидерландтың Роттердам қаласында өтіп жатқан әлем чемпионатында 28 жастағы қостанайлық спортшы Денис Никиша күміс медальды олжалады.

Жерлесіміз 500 метрлік қашықтықты 41.676 секундта жүгіріп өтті. Ол тек Қытайдың атақты спортшысы Сюэцзюнь Линнен қалып қойды. Қола медальды канадалық Джордан Пьер-Жиль иеленді. Осылайша, Қазақстанның ұлттық құрамасы өз тарихында тұңғыш рет ересектердің дүниежүзілік додасында жүлде алды.

Жалпы, Денис Никишаның жанкүйерлерін қуантып жүргеніне бірер жылдың жүзі болды. Атап айтсақ, 2014 және 2015 жылдары ол Түркияның Эрзурумы мен Жапонияның Осакасында ұйымдастырылған жастардың әлем біріншілігінде қола медальды мойнында жарқыратты. 2017 жылы Алматы мен 2019 жылы Красноярскіде алауы тұтанған Дүниежүзілік Универсиадада төрт рет үшінші орынға табан тіреді. Әлем кубогінің кезеңдік сайыстарында 2 алтын, 4 күміс және 4 қоланы еншіледі.

Сонымен қатар отандасымыз үш бірдей Олимпия ойындарына қатысты. 2014 жылы Сочидегі эстафеталық сайыста Денис бесінші орын алса, 2018 жылы Пхенчханда алтыншы сатыға жайғасты. Ал 2020 жылы Бейжің Олимпиадасының 500 метрлік бәсекесінде сегізінші орынға тұрақтаса, 2000 метрлік сайыста үздік бестікті түйіндеді.

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТУРНИР

БЕС ЖҮЛДЕ БҰЙЫРДЫ

КАРАТЭДЕН ТҮРКИЯДА «KARATE PREMIER LEAGUE – ANTALYA 2024» ДЕП АТАЛАТЫН АСА ІРІ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТУРНИР АЯҚТАЛДЫ.

Қазақстанның ұлттық құрамасы аталған жарысты бес жүлдемен қорытындылады. 50 кг салмақта сынға түскен Мөлдір Жаңбырбай алдына жан салмай, алтыннан алқа тақты. Анадолы елінде ол Сара Бахманяр (Иран), Фидан Теймурова (Әзербайжан), Агус Азия (Италия), Уикен Силия (Алжир) және Родригес Катаринаны (Португалия) қапы қалдырып, финалда Салазар Йоргелиспен (Венесуэла) күш сынасуға тиіс еді. Алайда жарақатына байланысты қарсыласы жекпе-жекке шыққан жоқ. 55 кг салмақ дәрежесіндегі Белла Самашеваға да тең келер ешкім табылмады. Шешуші тұста жерлесіміз Виола Лаллоны (Италия) жеңді.

Ал Әсел Қанай (61 кг), София Берульцева (+68) және Нұрқанат Әжіқанов (75 кг) қола медальді мойнына ілді.

ТІРШІЛІК

ӘЛЕМДЕГІ ӘЗ-НАУРЫЗ НАҚЫШТАРЫ

ТАБИҒАТ-АНА БУСАНЫП, КҮЛЛІ ТІРШІЛІК ӘЛЕМІ ҚАЙТА ТҮЛЕЙТІН ҚАСИЕТТІ НАУРЫЗ МЕЙРАМЫН ҒАЛАМШАРДАҒЫ 300 МИЛЛИОННАН АСТАМ АДАМ ТОЙЛАЙДЫ. ҰЛЫСТЫҢ ҰЛЫ КҮНІ АДАМЗАТ АТАУЛЫНЫҢ ҚҰНДЫ МҰРАСЫ РЕТІНДЕ 2009 ЖЫЛДЫҢ 30 ҚЫРКҮЙЕГІНДЕ ЮНЕСКО-НЫҢ МӘДЕНИ МҰРАЛАР ТІЗІМІНЕ ЕНГІЗІЛГЕНІ БЕЛГІЛІ.

Ал Біріккен Ұлттар Ұйымы 2010 жылы Наурыз мерекесін – халықаралық күн ретінде жариялады. Сондықтан жыл сайын осынау ұлы күнді түркі халықтары ғана емес, әлемнің көптеген елдері үлкен қуанышпен қарсы алып, ыстық ықыласпен мерекелейтіні тегін болмаса керек.

Наурыз – бүкілхалықтық мейрам. Ұлыс күнін жаңа жылдың бастауы ретінде 3 мың жылдан бері Балқан түбегі, Қара теңіз аймағы, Кавказ елдері, Орталық Азия және Таяу Шығыс өңірін мекен еткен миллиондаған адам тойлап келеді. Соның сыртында Қазақстанның өзге мемлекеттердегі елшіліктері де мерекенің абыройын асқақтатып, лайықты деңгейде атап өтуді үрдіске айналдырды. Мәселен, Мысыр астанасы Каирде Қазақстан елшілігінің ғимаратында Наурыз мерекесі тойланып, оған елшіліктен басқа, әл-Азһар университетінің ұжымы белсене атсалысқан. Мерекеге жергілікті жерде тұратын қазақтар белсене қатысып, мерекенің көрігін қыздырған.

Каирдегі Наурызда сахналық қойылымдар көрсетіліп, жастар қазақша ән-күйлерді әуелетіп, тойдың сәнін келтірген. Сондай-ақ ұлттық ойын түрлері де ойнатылып, гир көтеру, күрес, арқан тартудан жарыс ұйымдастырылған.

Наурыздың тағы бір нақышы Швецияда да көрініс тапты. Мерекені осындағы қазақ ұлттық мәдени орталығы өткізді. Айтпақшы, Швециядағы Ұлыстың ұлы күніне Оңтүстік Қазақстан облысының бір топ өнерпазы да арнайы барып қатысқанын атап өткен жөн. Олар қазақстандықтардың ыстық ықыласын алыстағы қандастарға жеткізіп, ән шырқап, жырдаң шашқан. Атамекендегі ағайындарын көріп, елге деген сағынышын басқан Швециядағы қазақтар да мейрам көрігін қыздырып, наурыз көже пісіріп, ұлттық тағамдардан дастарқан жайып, өнерімен шашу шашты.

Наурыз мерекесін Қытайдағы қандастарымыз да үлкен ықыласпен тойлады. Жалпы, Бейжіңде тұратын қазақ зиялылары ұлы мейрамды 36 жылдан бері мерекелеп келе жатқанын атап өткен ләзім. «Жэньминь жибао» басылымының хабарлауынша, биыл да жылдағы әдетінен жаңылмаған қандастар арнайы мерекелік кеш ұйымдастырып, Алтай аймақтық филармониясы өнер көрсеткен. Наурызға арналған шараға арнайы келген Қытай мемлекеттік бірінші дәрежелі әртісі Уаң Хұнүей мерекеге тарту ретінде қазақтың «Сарыжайлау» әнін әуелете салыпты.

Қазақстанның Бразилиядағы елшілігі де Наурыз мерекесін ұйымдастырудан

ешкімнен кем қалған жоқ. Бұл елдегі Ұлыстың ұлы күніне арналған шарада қазақ диаспорасы ғана емес, жергілікті ұлт өкілдері де қазақтың ұлттық тағамдарынан дәм татып, ұлттық өнер бұлағынан сусындапты. Келген қонақтардың алдында сөз сөйлеген елші Қайрат Саржанов Наурыз туралы тағылымды сөздер айтып, жиналған қауымды ұлы мерекемен құттықтаған. Шара барысында мейрамды тамашалауға келген қауымға ЮНЕСКО мәдени мұралар тізіміне енген қазақтың асық ату ұлттық ойыны көрсетілді. Бразилиялықтар да мерекелік сый ретінде домбыра шертіп, қазақтың күйін

күмбірлетті.

Жалпы, елімізде өтетін кез келген маңызды шаралар мен мемлекеттік мерекелерге еліміздің сырт мемлекеттердегі елшіліктері белсене атсалысады. Демек Наурыз мейрамы да әлемнің көптеген елдеріне дәріптеліп, шетелдіктер халқымыздың салт-дәстүрі мен әдет-ғұрпына қанығып, өнері мен танымы туралы ой түйетіні сөзсіз.

Материал egemen.kz. сайтынан алынды.

ШЕШЕНДІК СӨЗ

Бірде Сырым бала сол өңірге батырлық, билік атағы жайылған Малайсары батырға сәлем бере барады.

– Уа, қай баласың?
– Даттың баласымын.
– Қой жая алмайтын жаманнан қолақпандай ұл туды деп еді, сірә, сол боларсың?
– Болсақ, болармыз. Бірақ бір құшақ отыннан бір оқтаулық мүсін шығады деуші еді. Әкем жаман болса, сондай-ақ болар. Өзіңді қазыналы қарт екен деп келсем, қазымыр қарт па едің?

– Бала, әкең нашар болғанмен шешен пысық еді. Күндіз келген жиырма адамды, түнде келген жиырма адамды ренжітпей атқарушы еді, шешене тартқан боларсың.
– Шешем пысық болса, оның несін айып көрдіңіз? Әкем би болмаса да, би түсетін үй болыпты. Шешем күндіз келген жиырма кісіні, түнде келген жиырма кісіні ренжітпей аттандырса – қырық адам екен, қырықтың бірі қыдыр деген, онда қыдыр дарыған болар. Шалдар үш түрлі болады деуші еді: қазымыр шал, қадырсыз шал, қыдырымпаз шал. Өзіңіз соның қайсысыз?

– Балам, сынайын деп айтқан бір-екі ауыз сөзімді көңіліңе алма. Жаманнан жақсы туады – адам айтса нанғысыз, жақсыдан жаман туады – бір елтіре алғысыз. Сен де маған шалдың үш түрін айтып қарсы сын қойдың ғой. Кісінің қадірін өзінен сұрамас болар. Қадірсіз десең – халқымнан сұра; қыдырымпаз десең – көршімнен сұра; қазымыр десең – кемпірім өліп, келінге қараған жетім шалмын, келінімнен сұра. Енді келген жұмысыңды айт.
Сырымның көңілі жадырап сонда былай депті:
– Аулыңның алдында төбе болса, ерттеулі

атпен тең, аулыңда ақылды қарт болса, жаулы хатпен тең деуші еді. Сәлем беріп, бата алғалы келдім.
– Жарайды, балам! «Кісі болар баланың кісіменен ісі бар, кісі болмас баланың кісіменен несі бар». Ақыл қуып сөз бастайын деген бала екенсің, атқа мініп, ел бастайын деген бала екенсің. «Ақыл жастан, асыл тас-тан» шығады деген, алдыңнан жарылқасын. Шиеленген түйінді, шиыршықталған қиынды шешіп, елдің ісін тындыратын, жаудың бөлін сындыратын әділ би, айтулы кісі бол, ауми-ын!» – депті Малайсары қария.

«МЕЙІРІМ» шығармашылық орталығының талантты балалары

ӨНЕР

Айша
БАУЫРЖАН

Злата
ГАВРИЛОВА

Өсел
КЕНЖЕБЕК